

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DİJİTAL MECRALAR KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı

28 Mayıs 2024 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hüseyin Yayman'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyonun kurulduğu günden bu yana yaptığı çalışmalara ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun Bakanlığın dijitalleşmeyle ilgili yaptığı çalışmalar hakkında sunumu

DİJİTAL MECRALAR KOMİSYONU

5'inci Toplantı
28 Mayıs 2024 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dijital Mecralar Komisyonu saat 11.12'de açıldı.

Komisyon Başkanı Hüseyin Yayman, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyonun kurulduğu günden bu yana yaptığı çalışmalara ilişkin açıklama yaptı.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu tarafından, Bakanlığın dijitalleşmeyle ilgili yaptığı çalışmalar hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 13.05'te son verildi.

28 Mayıs 2024 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.12

BAŞKAN: Hüseyin YAYMAN (Hatay)

BAŞKAN VEKİLİ: Nazım ELMAS (Giresun)

SÖZCÜ: Zeynep YILDIZ (Ankara)

KÂTİP: Levent UYSAL (Mersin)

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

Çok değerli milletvekillerim, çok Değerli Ulaştırma ve Altyapı Bakanımız, Bakan Yardımcımız, çok değerli bürokrat arkadaşlar, çok değerli basın mensuplarımız, çok değerli Türkiye Büyük Millet Meclisimizin emekçileri, Komisyonumuzun çok değerli uzmanları, çok değerli misafirlerimiz; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bu dönemin 7’nci Toplantısını başlatıyorum. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hüseyin Yayman’ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyonun kurulduğu günden bu yana yaptığı çalışmalara ilişkin açıklaması

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Değerli vekillerim de uygun bulursa, Komisyonumuzun üyeleri de uygun bulursa bir usul önerim var: Önce, Bakanlığın çalışmaları, dijital gündem ve Türkiye’deki dijitalleşme meselesiyle ilgili Bakanımızı bir dinleyelim, daha sonra sizlerin değerli sorularıyla konumuzu ele almış oluruz.

Çok değerli milletvekillerim, bildiğiniz gibi, Dijital Mecralar Komisyonu Türkiye Büyük Millet Meclisinde yeni kurulmuş bir komisyon ve Komisyonumuz kurulduğunda ilk gündemimiz Türkiye’de WhatsApp’ın sözleşme dayatmasıydı. Bu konuda, o gün de Bakan Yardımcımız olan, bugün de Bakan Yardımcısı olarak çalışan Fatih Sayan’la yürüttüğümüz müzakereler sonucunda, Komisyon olarak bu sözleşme dayatmasını, çifte standardı kabul etmediğimizi söylemiştik ve çok doğru bir adım atmıştık. Daha sonra, dijital gündemimiz, dijital mecraların Türkiye’de temsilcilik açmasıydı. Bu konuyla ilgili gerçekten çok yoğun bir mesai sarf ettik ve neredeyse tüm mecralar -X hariç; geçen hafta Sayın Uraloğlu Bakanımız müjdesini verdi, X de- Türkiye’de temsilcilik açtı ve biz, hem temsilcilik açılmasını hem bir yönetsel, hukuksal ve mali bir muhataplık ilişkisinin geliştirilmesini, başlatılmasını çok değerli bulmuştuk. O gündemimizi gerçekten çözdük. Daha sonra, bu temsilciliklerin sözde değil özde olması meselesini ele aldık ve hep Türkiye’de şu konuşuluyordu: “Ya, bu dijital mecraların sahipleri, Zuckerberg Amerikan Senatosuna gidiyor, orada milletvekillerinin, Kongre üyelerinin sorularını cevaplandırıyor, acaba bu mecraların sahipleri Türkiye’ye de gelir, Komisyonca cevap verir mi ve soruları cevaplandırır mı?” Bu şekilde bir talep vardı. Çok şükür Allah’a, Türkiye’de TikTok’un, YouTube’un, Google’ın, Instagram’ın, Facebook’un, LinkedIn’in ve bildiğimiz tüm mecraların Türkiye direktörleri, temsilcileri geldi, Komisyonumuzda soruları cevaplandırdı. X gelmedi, X’le de ilgili davetimiz zaten devam ediyor; temsilcilik açmalarını olumlu buluyoruz, evet ama yetmez diyoruz; muhakkak X’in Türkiye’de temsilciliğinin somut olarak adresiyle, yeriyle ve muhataplık ilişkisiyle geliştirilmesi lazım. Bugün de Değerli Bakanımız, dijital gündem dâhil olmak üzere Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının, başta BTK olmak üzere yaptığı çalışmalar konusunda, Türkiye’nin dijitalleşme serüveni konusunda sorularımızı cevaplandıracak.

Sayın Bakanım, ben bu toplantıya gelmeden önce başka bir toplantıdaydım, hafta sonu da Hatay'daydım. Beni her gören bu TikTok meselesini soruyor. Biz Komisyonumuzda da bu konuyu ele aldık, toplantının gündeminin domine edilmesini, değişmesini istemem ama bana iletilen bir talebi de size iletmek durumundayım çünkü söz verdim. Vatandaşlarımız TikTok'ta yapılan, hiçbir yerli, millî ve hatta evrensel norma uymayan, evrensel değerlerle bağdaşmayan paylaşımlar konusunda çok rahatsızlar ve bu konuda bizden ve dolayısıyla sizden bir yaptırım uygulanması konusunda bir talepleri var.

Bu vesileyle, bu toplantı vesilesiyle şunu da bir kez daha gündeme getirmek isterim: Dijital mecraların biz gerçekten yasaklanmasına, sansürlenmesine kesinlikle ama kesinlikle karşıyız ama velakin bir taraftan özgürlüklerin korunması, öbür taraftan kamu düzeninin sağlanmasını çok değerli buluyoruz. Değerli Bakanım, çünkü dijital mecralar bugün artık çocuklarımızı, aile kurumunu, toplumsal değerleri, toplumumuzu ve hatta ülkemizi tehdit eder bir mesele hâline gelmiş durumda. Ben dijital gündemi bir ulusal güvenlik meselesi olarak görüyorum. Türkiye'de sadece dezenformasyon konusu konuşulmakta ama velakin aynı zamanda bu mahremiyet meselesi, siber faşizm meselesi, dijital mecralarda alıp başını giden ötekileştirme, ırkçılık, cinsellik, fuhuş, çocuk istismarı, kadın istismarı, uyuşturucu bağımlılığı başta olmak üzere gerçekten buraların kötülüğün merkezi hâline gelmesi milletimiz tarafından takip edilmekte, dünyada da takip edilmektedir.

Ben sözü fazla uzatmayacağım, sözü Sayın Bakanımıza vereceğim. Yine soru-cevap faslında uzun uzun bunları konuşacağız ve biz sizin bu konuda bizimle gösterdiğiniz uyumlu çalışma için teşekkür ediyoruz. Dijital Mecralar Komisyonuna ilk gelen ve Bakanlığıyla ilgili soruları cevaplandıran ilk Bakanımızsınız, bunun için de teşekkürlerimizi sunuyoruz. Dileriz sizin bu tavrınız diğer kurumlara da örnek olacaktır. Sizin gelip burada öz güvenle “Her soruyu sorabilirsiniz, ben bunları cevaplandıracağım.” demenizin biz çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Tekrar teşekkür ediyoruz.

Söz sizin Sayın Bakanım, buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun Bakanlığın dijitalleşmeyle ilgili yaptığı çalışmalar hakkında sunumu

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANİ ABDULKADİR URALOĞLU – Dijital Mecralar Komisyonumuzun Değerli Başkanı, değerli milletvekillerimiz; öncelikle, böyle bir imkân verdiğiniz için, davet ettiğiniz için, kendimizi ifade etme imkânı sağladığınız için ben sizlere teşekkür ediyorum ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Müsaade ederseniz ben beraberimdeki arkadaşları size tanıtmak isterim. Fatih Sayan Bakan Yardımcısı arkadaşımız, Aysel Hanım Haberleşme Genel Müdürümüz, Abdullah Bey de BTK Kurul Başkanımız. Yine, danışman arkadaşlarımız ve basın mensubu arkadaşlarla beraber sizlerin huzurundayız.

Müsaade ederseniz çok detaya girmeden bir sunum yapacağım, sonra, sizin dediğiniz gibi, soruları, bildiklerimizi burada cevaplarız, bilmediğimiz sorular olursa da onlara hazırlık yapar, sizin huzuruza inşallah göndermiş oluruz.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Türkiye'de ulaştırmanın bütün modlarındaki göreve sahip olan Bakanlığımız, aynı şekilde de haberleşme ve iletişimle ilgili yetkili Bakanlık. Biz, ulaştırma ve haberleşme altyapısına son yirmi bir yılda 275 milyar dolarlık bir yatırım yaparak ülkemizin gelişmesine, ilerlemesine katkı sağlamaya çalışan bir Bakanlığız ve yine, kamunun altyapı ve tamamen yatırımlarının önemli bir bölümünü de yine bizim Bakanlığımız yürütüyor.

Müsaade ederseniz bugünkü gündem olan dijitalleşmeyle ilgili sunumu ben size arz etmeye çalışayım. Elektronik haberleşme sektörüne ilişkin genel verilerimize bakacak olursak, elektronik haberleşme sektöründe -slaytın sağ tarafında gözüken- 19 farklı yetkilendirme alanında 455 şirket tarafından 834 farklı yetki belgesiyle hizmet sunulmaktadır. Yine, elektronik haberleşme sektöründe, ülkemizde sabit ve mobil genişbant internet abone sayısı 93,3 milyona ulaşmış durumdadır; bunun yaklaşık 19,5 milyonu sabit hatlardan, geri kalan 73,5 milyona yakını da mobil hatlardan sağlanmaktadır. Fiber uzunluğumuz 562 bin kilometreye ulaşmış durumda ve son üç yılda yaklaşık 4,5 kat artış göstermiştir. Fiber genişbant abone sayımız yıllık ortalama yüzde 20 artarak 6,7 milyona ulaşmıştır. Yine, FTTH Council'e göre, ülkemiz son yıllarda fiber abone yaygınlık artışı konusunda 39 Avrupa Birliği ülkesinde de 2'nci sırada yer almaktadır. Sabit genişbant hizmetlerde 2013 yılında abonelerimizin yüzde 71'inin 4 ila 10 mbps arasındaki internet hızı artık bugün yüzde 78'inde 16 mbps ve üzerine çıkmış durumdadır, bu da dijital ortamlarda sunulan hizmetlere her geçen gün daha da fazla önem verildiğini göstermektedir.

Bizim kurduğumuz ve belli bir zamana kadar yönettiğimiz, şimdi de altyapısını yönettiğimiz E-Devlet Kapısı'yla ilgili bilgi vermek istiyorum. 2010 yılı kullanıcı sayısı yaklaşık 2 milyon iken bugünkü kullanıcı sayısı 65 milyona ulaşmıştır. Yani çocukları vesaire çıktığımız zaman, aşağı yukarı nüfusumuzun tamamının E-Devlet Kapısı'nı kullandığını söyleyebilirim. E-Devlet Kapısı üzerinde 2008 yılındaki hizmet sayısı 22 iken bugün 8.200 hizmet E-Devlet Kapısı üzerinden gerçekleştirilebilmektedir.

27 Eylül 2023 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan 2023 yılı e-Devlet Kıyaslama Raporu'na göre, ülkemiz 35 ülke arasında 10'uncu ülke konumundadır. Raporda Kullanıcı Odaklılık, Şeffaflık, Anahtar Kolaylaştırıcılar ve Sınır Ötesi Hizmet olmak üzere dört başlık altında ülkeler sıralanmıştır. Endekste E-Devlet Kapısı'nın en iyi performans gösterdiği başlık Kullanıcı Odaklılık olurken tüm ülkeler arasında Türkiye 3'üncü sırada yer almıştır. Şeffaflık ve Anahtar Kolaylaştırıcılar başlıkları kapsamında Türkiye 6'ncı sırada. Sınır Ötesi Hizmetler başlığının alt başlıklarından olan Sınır Ötesi Kullanıcı Desteği kapsamında, ülkemiz Malta, Hollanda, Estonya ve Lüksemburg'la beraber 100 tam puan alarak 1'inciliği paylaşmıştır.

Yine, ülkemizde elektronik imza hizmeti sunan 8 adet şirket bulunmakta olup bu şirketler tarafından oluşturulan e-imza sertifikası sayısı 8,6 milyonu geçmiştir. Bunların, güncel aktif kullanıcı sayısının da 2,6 milyon olduğunu sizlerle paylaşmak isterim.

Yine, diğer taraftan, tebligatların fiziki ortamdan elektronik ortama taşınmasında büyük öneme sahip olan kayıtlı elektronik posta yani KEP hizmetlerini sunmak üzere 9 şirket yetkilendirilmiş, kayıtlı elektronik posta adresi sayısı da 2,8 milyona ulaşmıştır.

Aktif “.tr” alan adı sayılarına baktığımızda; alan adlarının yönetimi daha önce ODTÜ tarafından yapılırken 5809 sayılı Kanun çerçevesinde, alan adı yönetiminin Bakanlığımız tarafından yapılmasına karar verilmiş ve bu çerçevede, Bakanlığımız ile BTK tarafından yürütülen çalışmalar neticesinde 2022 yılından itibaren alan adı tahsisleri BTK tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda yapılan tahsis sayısı 1,2 milyona yaklaşmıştır. Özellikle 2022 ve 2023'te çok ciddi bir yükselişin olduğunu da grafikte net bir şekilde görebiliriz.

Ayrıca, doğrudan isim ve “.tr” uzantılı olan, ad tahsisli olan “.a.tr” formatında, alan adların tahsisine yönelik düzenlemeler yapılmış ve hâlihazırda ön başvurular alınmaktadır. Önümüzdeki ağustos ayı içerisinde de bunu uygulamaya başlayacağız yani -siz “Hüseyin Yayman” olarak, ben “Abdulkadir Uraloğlu” olarak- doğrudan adınızın etiketli olduğu “.tr” uzantılı bir adresi alma imkânına

sahip olacaksınız. Tabii, burada, benzer ya da aynı ad ve soyadı kullananlarda öncelik mutlaka müracaat sırasına göre olacaktır diye düşünüyorum. Bu vesileyle sizlere bildireyim, hani bu anlamdaki müracaatlarınız şimdiden olursa biz de sizlerin bu işlemlerini inşallah arkadaşlarımızla yapmış oluruz.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Komisyonumuza öncelik yaparsınız artık Sayın Bakan.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Şu an itibarıyla, hemen müracaatlarını yaparlarsa biz yardımcı oluruz kendilerine.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Biz size bildirelim listemizi.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Eyvallah. Hemen, inşallah, kendilerinin uygun gördükleri şekilde biz onlara yardımcı oluruz.

Tabii, biraz önce sözlerime başlarken, 275 milyar dolarlık bir yatırım yaptığımızı söyledim. Bu yatırımların gerek yapılmasında gerekse onların hizmete sunulmasında gerçekten birçok dijital altyapıyı, dijital aletleri, gereçleri, ekipmanları kullanıyoruz ama şunu da Komisyonun takdirine sunmak istiyorum: Sizin milyonlarca, hatta milyarlarca dolar yatırım yaptığınız bir sistemi, belki bin dolar olan, belki o kadar da olmayan bir bilgisayarla dijital mecralar üzerinden devre dışı bırakabilirler, büyük zararlar verebilirler ve günlük yaşantınızı çok ciddi bir şekilde olumsuz etkileyebilirler. O zaman, mutlaka bunun için de bu sistemleri koruyan, bütün haberleşmemizi koruyan siber güvenliğimizin de olması gerekir. O zaman, bizim “siber güvenlik” başlığı adı altında, tüm bu dijitalleşme çalışmalarının, dijital mecralar üzerinden sunulan hizmetlerin de güvenli bir şekilde sunulmasını zorunlu kılmamız gerekmektedir. Bu güvenlik çalışmaları, Bilgi Teknolojileri Kurumumuz bünyesindeki Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi yani USOM tarafından yürütülmektedir. USOM bünyesinde 400’e yakın personel 7/24 esasında görev yapmaktadır. Burada, diğer kurumların da 2.300’e yakın siber olaylara müdahale ekibi ve 8 bine yakın uzman personeliyle Türkiye’deki siber güvenlik çalışmalarını yürütmeye çalışıyoruz. Yapılan bu çalışmalar dünyada da dikkatle izlenmekte olup Uluslararası Telekomünikasyon Birliği verilerine göre ülkemiz Küresel Siber Güvenlik Gelişmişlik Endeksi’nde Avrupa’da 6’ncı, dünya da 10’uncu sıradadır.

USOM tarafından yapılan çalışmalarda 17 milyon IP adresi bir radar mantığıyla sürekli taranmaktadır. Yapılan çalışmalarda her gün yaklaşık 422 büyük saldırı ve 11 milyondan fazla da zararlı erişim isteği engellenmektedir, her gün. Vatandaşlarımızın birçoğu saldırının farkına bile varmadan USOM’daki arkadaşlarımız bunu önlemektedir. Bu çalışmalarda gerçekten TÜRK TELEKOM, Turkcell ve Vodafone’un rolü ve iş birliği de bizim için kıymetlidir. Şunu da söylemek isterim, burada biz bütün IP adreslerini, sadece tanımlanmış olan, zararlı olabileceğini düşündüğümüz ya da zararlı olduğu bilinen girişim ve içeriklerle ilgili tarıyoruz, yoksa onun haricinde başka bir taramamız da söz konusu değildir; bunu özellikle söylemek isterim.

İnternet ve sosyal ağlar kullanımında dünyada ve ülkemizde neredeyiz, ona bakacak olursak, dünyada teknolojinin gelişmesiyle birlikte internet kullanım yaygınlığı her geçen gün artmakta; 2023 sonu itibarıyla 5,4 milyara yakın insanın internet erişimine sahip olduğunu söyleyebilirim, bunlardan 4,7 milyarı sosyal medya platformlarını kullanmaktadır. İnsanların dünyada ortalaması altı buçuk saat olan bir meşgalesi de bu ortamlarda söz konusu. Ülkemizdeki vatandaşlarımızın yaklaşık yüzde 78’i Twitter, yeni adıyla “X”, Instagram, YouTube, Facebook gibi sosyal medya mecralarından en az birini kullanmaktadır, yine 58 milyona yakın insanımız aktif olarak sosyal medya kullanıcısıdır ve dünyada altı buçuk saat olan günlük kullanım süresi ülkemizde de yaklaşık yedi saattir; bu bilgiyi de size aktarmak isterim.

Yine, sosyal ağ sağlayıcılarına ilişkin düzenlemelere baktığımızda, sosyal ağları kullanan vatandaşlarımızın hak ve menfaatlerinin korunması ülkemizin öncelikli konuları arasında yer almaktadır. Bu kapsamda daha önce belirli büyüklükteki sosyal ağ sağlayıcılarına yönelik birtakım düzenlemeler yapılmış olmakla birlikte, 2022 yılında özellikle yasal muhataplık konusu ve hukuka aykırı içeriklere ilişkin sorumluluklar net bir şekilde tanımlanmıştır. Bu çerçevede, Türkiye’den günlük erişimi 10 milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıları ayrıştırılarak bunların temsilcilerinin gerçek kişi ya da tüzel kişi olmasına yönelik düzenleme yapılmış ve temsilcinin teknik, idari, mali, hukuki sorumluluğu haiz olması zorunlu tutulmuştur. Ayrıca, hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararıyla tespit edilen içeriğin sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesi durumunda, bildirimle rağmen yirmi dört saat içerisinde içeriği çıkarmayan veya erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı doğan zararların tazmin edilmesinden de sorumlu olacaktır.

Şöyle bir tecrübeyi de paylaşmak isterim sizlerle: “Temsilci atansın.” dedik ve o temsilcinin neler yapması gerektiğiyle ilgili belli kuralları ortaya koyduk ancak geçmişte atanan temsilcilerin bizim istediklerimizi yapma kabiliyetinde olmadığını ya da bizim koyduğumuz şartları, istediğimiz yaptırımları uygulamaya yeterli olmadığını biz gerçekten görmüş olduk. Onu da her başımıza gelen olay, her karşılaştığımız olay sonucunda tekrar yeniledik ve hem yeterli, yetkin bir temsilci hem de verdiğimiz, sizlerin kanunlarla koyduğu talimatları bizim de uygulamamızı sağlayacak yetkinliğe getirme noktasında ciddi aşama katettiğimizi söyleyebilirim.

Ülkemizde günlük erişimi 10 milyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcıları nelerdir? İşte, biraz önce bahsettim, YouTube, TikTok, Facebook, Instagram ve X’tir. Bunların da hepsi -sunumda alttaki küçük yazılarla yazılmış olan- şirketlerini kurdular, en son bunu kuran X’tir ve şu anda bizim mevzuatımıza göre, istediklerimizi yapma noktasında, yasal mevzuat çerçevesinde istediklerimizi yaptırdığımızı söyleyebilirim. Yine, yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı temsilcilerinden günlük erişimi 1 milyondan fazla... Biraz önceki 10 milyondan fazlaydı. Bununla ilgili de yine LinkedIn, Dailymotion, Pinterest ve VKontakte aynı şekilde şirketlerini kurdular, temsilcilerini atadılar, şu anda Türkiye’deki istenen şartları yerine getirme noktasındalar.

Tabii, biz biraz önce siber olaylardan bahsettik, sosyal mecralardan bahsettik, aynı zamanda hizmetin de güvenli sunulması gerekir. Bu anlamda güvenli internet hizmeti noktasında neredeyiz? Onunla ilgili de birkaç şey aktarmak isterim. Yaptığımız çalışmalara ilaveten internetin güvenli kullanılmasına yönelik olarak vatandaşlarımıza farklı güvenlik kategorilerinde de hizmet imkânı sunmaya başladık. Bu kapsamda “Aile Profili” tercih eden vatandaşlarımız müstehcenlik, çocuk istismarı, şiddet, ırkçılık, kumar gibi yasa dışı içerikler barındıran, dolandırıcılık, yapılan zararlı yazılımları barındıran siteler ile Sağlık Bakanlığının sağlığa zararlı olduğunu açıkladığı ürünlerin yer aldığı “web” sitelerine erişim sağlayamamakta ve bu içeriklerin zararlarından korumaktadır ilgili paketler. “Çocuk Profili”ni tercih eden vatandaşlarımız ise internetteki risklerden en yüksek oranda korunmayı sağlayacak şekilde, çocukların girmesinde sakınca bulunmayan “web” sitelerine erişim sağlayabilmektedir. “Çocuk Profili”nde, internette yabancı kişilerle temas kurabilen sohbet ve sosyal medya “web” sitelerine erişilememektedir. Bugüne kadar 44,1 milyon abone güvenli internet hizmetini de tercih etmiştir. Tüm bu hizmetler isteğe bağlı olup bir zorunluluk asla söz konusu değildir. Yine, bu hizmetlerin de bir ücreti yoktur, bunlar bedava sunulmaktadır.

Sayın Başkanım, benim sunumu bu kadar. Mümkün olduğu kadar detaya girmeden, genel hatlarıyla sizleri bilgilendirmeye çalıştım. Devamında, sizin de girişte bahsettiğiniz gibi, eğer sorular ya da farklı konular olursa sizleri cevaplamaya biz hazırız.

Tekrar, dinlediğiniz için heyetimle beraber sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, çok teşekkür ederiz Sayın Bakanım, çok sarıh bir sunum oldu, yirmi dakika. Biz de zaten “yirmi dakika” demiştik, siz de süreye uydunuz. Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, müsaadeniz olursa değerli vekillerimin sorularını alacağız ve o sorularla Bakanımızı dinleyeceğiz.

Okan Konuralp Vekilimizin bir sorusu var ya da yorumu ya da değerlendirmesi.

Buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Bakanım, her şeyden önce hoş geldiniz Komisyonumuza.

Ben, hazır sizi bulmuşken bir konudaki üzüntümü aynı zamanda bir eleştiriyle beraber ifade etmek istiyorum. Ardından da sunuşunuzla ilgili de hem birkaç değerlendirmem olacak, kısa bir değerlendirme ama aynı zamanda bir sorum olacak.

Üzüntüm ve eleştirim şöyle: 11 Ocak 2024 tarihinde bir meslektaşımıza, Sayın Kemal Öztürk’e “Türkiye’den İsrail’e günde 8 gemi gidiyor, yüzde 30 düşüş var.” başlıklı bir röportaj verdiniz. O röportajda son derece detaylı olarak, Türkiye limanlarından İsrail’e giden gemilerin sayılarına ilişkin veriler paylaştınız; toplamda 2,8 milyon ton mal taşındığını fakat bunda yüzde 30’luk bir düşüş olduğunu; 1,9 milyon tona düştüğünü, bazı gemilerin direkt gittiğini, 221 geminin transit olarak gittiğini söylediniz, son derece detaylı bir bilgilendirmede bulundunuz. Ben de sizin yapmış olduğunuz bu bilgilendirmeye istinaden, yapmış olduğunuz röportaja, vermiş olduğu mülakata istinaden, hiçbir ithamda bulunmadan, son derece net, son derece sarıh bir şekilde, sizin sözlerinize atfen “7 Ekim–31 Aralık 2023 tarihleri arasında Türkiye limanlarından İsrail limanlarına direkt giden 480 geminin bandırası hangi ülkelere aittir? Bu gemilerin sahibi olan firmaların isimleri nelerdir? 7 Ekim–31 Aralık 2023 tarihleri arasında Türkiye limanlarından İsrail limanlarına transit giden 221 geminin bandırası hangi ülkelere aittir? Bu gemilerin sahibi olan firmaların isimleri nelerdir?” diye sorular yönelttim. Çünkü siz mülakatınızda “Biz gemi trafiği yönetiyoruz.” diyerek de bir vurguda bulunmuşunuz. Sayın Bakan, gelen cevapta “Ticaret Bakanlığına sorun.” diyorsunuz ya. Çok çok üzüntü verici. “Soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin bilgilerin Ticaret Bakanlığından alınmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.” Strateji Geliştirme Başkanlığınızdan gelen bilgi. Efendim, çok ayıp ya! Bir milletvekili olarak size soru soruyoruz, hem de sizin yapmış olduğunuz mülakata atfen; ülkenin İsrail’le sürdürdüğü, sürdürüldüğü iddia edilen ya da ortaya çıkan ticari kapasiteye ilişkin hiçbir imada da bulunmuyoruz, son derece net “Peki, madem gemi trafiğini yönetiyorsunuz, bu gemilerin bandıraları nedir?” diye soruyoruz “Soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin bilgilerin Ticaret Bakanlığından alınmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir...” Ya, çok çok üzüntü verici bir durum. Ben bu soruların yanıtını istiyorum ya da vermemenizin gerekçesini bana detaylı anlatın. Yani Türkiye limanlarına giren herhangi bir geminin bandırasının kaydını siz tutuyorsunuz, bu açıklamayı yaptıktan sonra, bir gazeteciye vermiş olduğunuz bu kadar detaylı bir mülakatın yanına bile yaklaşmayan bir yanıtı milletvekiline nasıl verirsiniz ya da siz değil de sizin danışmanınız nasıl hazırlar böyle bir şeyi? Doğrudan giden 480 gemi varsa bu gemiler hangi bandıralı? Dersiniz ki Türkiye, Panama, Sri Lanka. Bunu da politik bir mülahazayla söylemiyorum Sayın Bakan, yarın bir gün iktidar değişir, başka bir şey olur; hiçbir milletvekiline böyle bir soru önergesi yanıtı verilmemesi lazım. Yarın bir gün diyelim biz iktidara geldik, biz de muhalefetteki hiçbir milletvekiline böyle bir yanıt vermemeliyiz, doğru değil ya. Bunu kayda geçirmiş olayım, takdir sizin ama bu sorulara... Bakın, hiçbir ima yok, soru net, 2 tane soru; gelen yanıtı bakın.

Bir başka konu -belki bu konuya değinecek arkadaşlar da vardır- geçtiğimiz haftalarda bir yurt dışı geziniz oldu, bir firmanın uçağıyla gittiğiniz ifade ediliyor. Bu uçağın kullanımına ilişkin bir ödemede bulundunuz mu? Onun da yanıtını verirsiniz mutlu olurum. Türk Hava Yollarının Türkiye Kadın Millî Voleybol Takımı'na yönelik muamelesinin ardından sizin, Bakanlığımızla da büyük bir ihtimalle sıkça işi olan bir firmanın uçağını kullanma gerekçeniz nedir?

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Okan Bey, dijital gündemle ilgili sorunuzu merak ediyorum.

OKAN KONURALP (Ankara) – Oraya geliyorum, evet, oraya da geliyorum.

Bunun da yanıtını hazır Bakanı bulmuşken sorayım.

Gelelim şimdi öbür konuya. Benim bu Komisyonda özel olarak ilgilendiğim bir konu var Sayın Bakan, bu trolleşme zihniyeti. Bu konuyla ilgili olarak bu trol zihniyetine, trolleşme hâline; toplumun tüm kesimlerini, çocuğundan siyasetçisine, sanatçısından herhangi bir vatandaşına kadar toplumun tüm kesimlerini zehirleyen bu trolleşme hâline karşı, yönelik olarak sizin Bakanlık olarak özel bir çalışmanız var mı? Bu konuda da bizi bilgilendirirseniz sevinirim. Çünkü hakikatin büküldüğü, itibar suikastının yapıldığı, yalanın üretildiği, yalanın farklı mecralarla, sosyal medya mecralarıyla hayatımızın her alanına sokulduğu ve bir türlü engellenemeyen bir tabloyla karşı karşıyayız. Hâliyle, sizin bu trolleşme hâline, durumuna yönelik Bakanlık olarak mücadele perspektifiniz nedir? Bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN - Evet, teşekkür ediyorum.

Üç soru alacağım, sonra size mikrofonu ileteceğim Bakanım.

Tabii, çok değerli milletvekillerim, ben sizin meslektaşınızım. Benim bir değerli milletvekilimize nasıl konuşması gerektiğini söylemek asla haddim de değil, tarzım da değil, tavrım da değil ama şunu rica ediyorum: Yani burada dijital gündemle ilgili konuşalım, Bakan Bey'e daha sonra Mecliste de başka bir şekilde de diğer soruları gündeme getirebiliriz.

Gazeteci arkadaşlara, görsel medyaya teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, şimdi, diğer soruyu alacağım.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Gazeteciler niye gitsinler Başkanım?

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Gazeteci arkadaşlar burada, yazılı medya burada; görsel medyayı çıkarıyoruz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Görsel de kalsın.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Usul böyleymiş efendim. Arkadaşlarım zaten gerekli görüntüleri aldılar, teşekkür ediyoruz.

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Başkan “Usul böyleymiş.” derken?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Kalmak isteyen kalıyor, gitmek isteyen gidiyor; öyle mi usul?

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Hayır, hayır; öyle değil.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Usul nasıl arkadaşlar?

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Görsel medyaya teşekkür ediyoruz; arkadaşlar, sağ olun, onlar biliyorlar.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Usul, Başkanımızın istediği şekildeymiş.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, Sayın Okan Bey’e teşekkür ediyorum, önemli sorular sordu.

Şimdi Tuncay Özkan Bey’e söz veriyorum.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Efendim, hoş geldiniz. Sorularımız sert olabilir ama kırmak ya da incitmek amacıyla ya da Komisyonumuzun güzelliğini değiştirmek amacıyla bir hareketimiz yoktur. Önemli olan şey, milletin bize verdiği yetkiyle sizlere seslenebilmektir; siz de o yetkiyle bize yanıt veriyorsunuz.

Sözlerime İsrail’in bir terör devleti olduğunu söyleyerek başlamak istiyorum, döktüğü kanın durdurulmasının aciliyetini belirterek başlamak istiyorum. İsrail’in Refah’ta, Gazze’de, Filistin’in tamamında uyguladığı bu terörün bir an önce durdurulması için Bakanlığınızın, Türkiye’nin ne yapması gerekiyorsa onu yapması gerektiğini hatırlatarak başlamak istiyorum. İsrail bir soykırım uygulamaktadır; çocuklara, kadınlara dönük bir büyük saldırısı vardır. İsrail, geçmişte de nitelediğimiz gibi bir terör devleti olduğunu, bir soykırım devleti olduğunu açıkça ortaya koymuştur. İnsanlığın onu durdurması gerekir. “Biz ne yapmalıyız?” sorusunun yanıtını... İşte, biraz önce Okan Bey sordu. Biz bu soruları sizlere zorluk olsun diye sormuyoruz. Biz bu soruları sizlere mücadelelerimizi ortaklaştıralım, tepkilerimizi ortaklaştıralım, birlikte, beraberce bu işte yol alalım diye soruyoruz çünkü bu suç insanlığa karşı suçtur. Eğer yüreğinde Refah’ta öldürülen çocukların, kadınların acısını hissetmeyen bir insan varsa o, insan değildir. Eğer bir çocuğun ölümünü ırk olarak, din olarak, dil olarak, renk olarak farklılaştıran, yüreğindeki acıyı değiştiren insan varsa o, insan değildir. Biz yüreğimizdeki acıyla size soruyoruz: Ticareti kesecekseniz kesmek konusunda ne yapıyorsanız, gemilerse bandıraları konusunda... Eskiden Ermenistan ile Azerbaycan Savaşı sırasında bizden giden çikolatalar, gofretler Ermeni askerlerin üzerinde çıkmaya başlamıştı. Türkiye, Ermenistan’a çikolata, gofret gibi böyle enerji veren savaş yiyeceklerinin girişini yasakladı. Ne çıktı biliyor musunuz bizim araştırmalarımızla; ben çıkarttığım için haberi, biliyorum. Gürcistan üzerinden bizim firmalarımız dolanarak ürün satıyorlardı. Bunları engelleyebilmek için, bunlarla mücadele edebilmek için, kadınların ve çocukların yanında olabilmek için, büyük insanlık ülküsünün arkasında durabilmek için bu soruları size soruyoruz. Yoksa asla sizinle bir ayrışma içerisine girmek istemeyiz. Eğer siz o taraftaysanız o zaman başka, o zaman külahlarımızı değiştiriz ama İsrail terör devletiyse, İsrail soykırım yapıyorsa, İsrail çocuklara ve kadınlara saldırıyorsa el ele vereceğiz, karşısında mücadeleye devam edeceğiz. O anlamda, ne yaptığınızı anlatırsanız çok mutlu oluruz.

İkincisi, “dijital kötülük” diye bir kavram var. Kızımınla konuşurken -o, akademisyen- “dijital kötülük” kavramı üzerine sohbet ederken aklıma bir şey geldi; yanınızdaki beyefendiler bu konuda bizi aydınlatırlarsa mutlu olurum. Depremde insanların bant genişliğini daraltmak ne? Altta, enkazın altında sinyal göndererek “Buradayım.” diyecek insanın verisini kesmek ne? Bu, “dijital kötülük”tür. Yazık, çok üzüldüm; kendi insanımıza karşı yaptınız. Kapınıza geldik, içeri almadınız; sorduk “Niye yapıyorsunuz?” diye, yanıt vermediniz. Yetişemeyebilirsiniz, eksik kalabilirsiniz ama kalan bir insanın hayatını bir değersizlik içerisinde yok etmeye çalışmanın anlamı ne? O bantları niçin daralttınız, o deprem enkazının altında kalan insanları niye çaresiz bıraktınız? “Eleştiriler geliyor.” Gelsin, ne olur? Gelsin, efendim, ne olur; insan hayatından daha mı değerlidir? “Dijital kötülük”ün vücut bulmuş hâlisiniz. O bant daraltma işleminden bu yana size başka türlü bakamıyorum. Ama size şunu hatırlatmak isterim: Bunlar tarihin hafızasıdır, unutulmaz asla. Depremde, enkaz altındaki adamın bant genişliğini daraltıp haberleşmesini engellemek ne demek? Bunu biz yapsak biz alçağız. Siz bu dijital kötülüğün ne yazık ki esiri oldunuz. Yanınızdaki arkadaşlar buralara geliyorlar, gülüyorlar ama kapısına gittiğimizde içeri almıyor. Neden, niye almıyor, neden bilgi vermiyor? Niye daralttın arkadaş, depremde

enkaz altında insanlar feryat ederken, yer bildirmeye çalışırken, niye? Hayır, yanıt yok. “Bakacağım, edeceğim...” Cak cak cak... İnsanlar öldü; dijital kötülük budur, kendi ulusuna karşı yapılmış bir kötülüktür. Ben bunu kabullenemiyorum, biz bunu kabullenemiyoruz; biz bunu asla unutmayacağız, asla unutmayacağız.

Dijital mecralarla ilgili söylediğiniz her şey çok güzel. Yetersiz efendim, yetersiz; bant genişliği yetersiz, fiyatlar tavan, dünyanın en kötü internetini bize kullanıyorsunuz. “Biz onu yaptık, bunu yaptık.” Yapmadınız efendim, yetiştiremediniz, olmadı. “4 vermeyelim, 4.5 verelim.” E, ne oldu? Millet 6’da, 7’de; biz neredeyiz? 5 ne demek? Ben onu Amerika’ya gittiğimiz zaman görüyorum, Çin’in videolarını izlediğim zaman görüyorum. Bütün bunların tamamını Türkiye Büyük Millet Meclisine gelip bir hayal satarak ortadan kaldıramazsınız. Eksik nedir efendim? Yasal destek istiyorsanız yasal destek verelim. Mali açığınız varsa, Plan ve Bütçede teklif edin “Arkadaşlar, biz internet altyapısında şu kadar paraya ihtiyaç duyuyoruz.” deyin, gelin, verelim. Bu “dijitalleşme” dediğimiz şey, bu gürültüyü, eğer bunu yönetemezsek bu gürültü bizi yönetecek. İşte, Sayın Başkan burada bu işin en bilgili insanlarından birisi.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Estağfurullah.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Her şeyi konuşuyoruz burada. Bize deyin ki: “Ey muhalefet! Biz şu şu şu konularda sizden destek istiyoruz. Paramız yoktu, tamamlayamadık; elemanımız yoktu, yapamadık.” E, yapalım. Fiyatları tavan, hizmeti taban bir anlayışın esiri olmuş durumdayız. Bunu ne kadar sürdüreceksiniz daha? Buralara gelip masal anlatmakla olmuyor efendim. Yapmanız gereken şey yardım istemekse yardım isteyin, yardım edeceğiz, “Olanağımız yok.” diyorsanız, bütçeden olanak istiyorsanız sizi destekleyeceğiz, “Bize şu lazım.” diyorsanız, orada sizin yanınızda olacağız.

Bakın, Sayın Başkan çok güzel bir şey söyledi, dedi ki: “Mecraların sözde değil özde temsilcilerinin burada olmasını istiyoruz.” X arka kapıdan dolanmaktadır, X Türkiye’ye adam falan göndermiyor, Amerika’da bir yetkilisini Türkiye sorumlusu atamış, adres, posta kutusu, Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, X buraya gelmez, X size yalan söylüyor; siz de bu yalanı bilerek kabul ediyorsunuz. Bakın, sizin söyleyemediğinizi biz söyleyelim: X buraya gelmezse, Türkiye Cumhuriyeti’nin hukukuna, adaletine, Türk insanına, Türkiye Büyük Millet Meclisine saygısını sunmazsa, gelip burada bilgi vermezse kapatın efendim, niye açık tutuyorsunuz? Madem bu kadar başarılı altyapı hizmetleriniz var, onlardan birini koyun yerine. “Sizi tanımıyorum.” diyen bir anlayışı siz ne diye burada tutuyorsunuz? Sizi kandırmasına, size yalan söylemesine neden izin veriyorsunuz? Türkiye direktörü Amerika’daki adam, adres de posta kutusu; dün de öyle yaptı, bugün de öyle. Hadi getirin de otursun şurada konuşalım. Hani TikTok’u dövdüyoruz ya, ağzını burnunu kırıyoruz ya; hadi getirin. Her konuşmamızda bir “TikTok” diyoruz. X ondan daha mı aşağı kalıyor; aile, çıplaklık, diğer unsurlarda daha mı aşağı kalıyor? Elimizdeki kuşu sıkmaya devam ediyoruz, öldüreceğiz; damdaki kuş, o bize küfretmeye devam edebilir. X’in bu yalanlarından uzaklaşalım lütfen. Gerçek neyse, sözde değil özde temsilciliğiyle, Ticaret Kanunu’nun gerekleriyle, Türkiye Büyük Millet Meclisine saygısıyla, Türk milletine saygısıyla gelip burada işini göreceksiz görsün, görmeyecekse kesin bandını, kapatalım gitsin.

Dijital kötülük konusunda sizi bir noktada da uyarıp konuşmamı sonlandıracağım. Eğer biz burada birbirimizi kandırarak, her şeye “iyi” diyerek, sorularımızı yanıtsız bırakarak bir yolculuk yaparsak bu yolculuğun sonu millet için felaket olur. Siz bizim düşmanımız, siz bizim kabul etmediğimiz bir insan falan değilsiniz; biz sizi kabul ediyoruz. Biz size diyoruz ki: Eksiğinizi söyleyin, tamamlayalım. Nedir, sıkıntı ne? Hangi noksanınız varsa giderelim. Bu dijital konusu dünyanın geleceği, siz de bizi düşman hukukuna maruz bırakmayın. Yanınızdaki 2 beyefendi yıllardır bu tutumu sürdürüyorlar, yanınızdaki 2 beyefendi Türk milletinin seçtiği vekillere bilgi vermezler.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Vekilim, ya, kişiselleştirmeyelim.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Hayır, kişiselleştirelim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Sizin tarzınız bu değil ki.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Hayır, kapısına gittiğimiz...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Gündem değişecek.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – ...dijital kötülüğün sembolü olan 2 beyefendiye sesleniyorum: Yaptığınız iş devlet görevidir, yaptığınız işi ya doğru düzgün yapacaksınız ya gelip buralarda böyle bizim yüzümüze gülerek, eksik bilgiler vererek gitmeyeceksiniz ya da kapınıza geldiğimizde Türkiye Cumhuriyeti'nin milletvekilini kapıdan içeri sokmamak, bilgi vermemek gibi bir durum içine girmeyeceksiniz; bunlar kabul edilemez şeylerdir. Ben burada keyfimdten sormuyorum ki bu soruları! Gazeteci olarak bıraksanız beni derinizi yüzerim “soru sorma hakkı” derim. Gazeteci olarak Bilgi Teknolojileri Başkanlığının önüne gideceğim de beni almayacaksınız, neler yaparım! Milletvekili olarak bir siyasi olgunlukla kapınıza geliyorum “Bu konuda bilgi istiyorum.” diyorum, görüşmeyi dahi kabul etmiyorsunuz. Bu ne demektir?

Ben yaptığımız her şeyin millet adına olduğunu bilerek, o hassasiyetle sesleniyorum, diyorum ki: Eksik varsa tamamlayalım, el ele verelim ama önce birbirimize karşı olan sorumluluklarımızı, saygımızı ve dijital mecralar üzerinden dünyayla yarışabileceğimiz olgunluğu buradan oluşturarak çıkaralım.

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, teşekkür ederim.

Meseleler bazen kişiselleşiyor ama ben maksadın iyi niyetli olduğunu düşünüyorum.

Şimdi sözü Şebnem Hanım’a vereceğim, bir de kadınları dinleyelim, sonra da Bakan Bey’e söz vereceğim.

Buyurun Vekilim.

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, Sayın Bakanım, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; bugün burada olduğunuz ve verdiğiniz kapsamlı, değerli bilgiler için teşekkür ediyorum.

Yani, tam da bizim Komisyonumuzun adıyla birlikte, dijital dünyanın içine girmeyen ve bu dünya içinde bu nimetlerden faydalanmayan hemen hemen yok. Sayın Bakanım, sizin verdiğiniz rakamlara da bakıyorum, Türkiye’de internet ve sosyal ağ kullanıcı sayısı yüzde 87’yi bulmuş, bu rakam 75 milyona karşılık geliyor ve aktif sosyal medya kullanıcı sayısı da 57,5 milyon yani bu rakamın da yüzde 77’yi bulduğunu görüyoruz. Bu hakikaten çok önemli ve kapsamlı bir rakam.

Aslında sevgili Okan Konuralp sordu ama ben bir kez daha, açıkçası... Çünkü herhâlde bu konudan rahatsız olmayan hemen hemen kimse yoktur diyorum. Benim, adına “trol” dediğimiz, sahte isim ve rumuzlarla açılan hesaplarla ilgili sorum olacak. Aslında siz de belli bir, kısıtlı bir bilgi verdiniz ama bu konuda neler yapılıyor ve daha neler yapılması düşünülüyor, o konuda bilgi rica edeceğim. Çünkü artık durum öyle bir hâle geldi ki karanlıkta kör dövüşü yapılır gibi de hissediyor insanlar; ismi, cismi, sıfatı kim olursa olsun. Bu anlamda, neler yapılıyor, neler yapılması düşünülüyor; onu sormak istiyorum.

Bir de, yine, kişisel verilerin korunması konusunda yaşanan sıkıntılar var. Örneğin, cep telefonları ve e-mail adresleri irademiz dışında, vatandaşların iradeleri dışında pek çok yere veriliyor, servis ediliyor. Bu anlamda, vatandaşlarımızdan belli bir rahatsızlık olduğunu da duyuyoruz, bizatihi kendimiz de bizler de yaşıyoruz. Bunların önüne nasıl geçilebilir, bu konuda neler yapılıyor ve neler yapılması düşünülüyor; bu konuda bilgi rica edeceğim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, biz teşekkür ederiz, çok önemli sorulardı.

Şimdi sözü Sayın Bakanımıza vermeden önce, tabii ki her soru çok değerli, kıymetli ama -değerli basın mensupları da burada, vekillerimiz de- şunu bir kez daha rica ediyorum: Yani, bu Türklerin dijital mecralarda yedi saat geçirmesini sormayacak mıyız? Bu bağımlılıkla mücadele konusunda Bakanlığın Millî Eğitim Bakanlığıyla bir ilişkisi var mı, bununla ilgili bir çalışması var mı? Bu çocukların zararlı içeriklerden korunması konusunda nasıl bir gündem var? Asıl bizim bunları konuşmamız lazım; ailenin korunması, çocuğun korunması, kadının korunması. Maalesef Türkiye’de gündem böyle değişiyor ve meseleleri biraz farklı noktalara getirebiliyoruz. Rica ediyorum, bu gündeme bağlı olarak... Ben mesela şunu çok önemsiyorum: Bu dijital okuryazarlık konusunda Bakanlığımızın hangi tedbirleri aldığını ve bu konuyla ilgili Millî Eğitim Bakanlığıyla gündemli bir konuşmaları olup olmadığını merak ediyoruz.

Sayın Bakanım, üç vekilimizin soruları oldu. Ben şimdi...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Sayın Başkanım, teknik konularda Hasan Bey’in soruları var sizin bu dile getirdiğiniz konular olmak üzere. Hasan Bey bu konuda bir çalışma yaptı. Eğer izniniz olursa bir beş dakika içinde o sorularını yöneltsin yani teknik altyapıyla, sunumla ilgili Sayın Bakanımızın lütfettiği konularla ilgili olarak bir soru var...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Şöyle demiştik ya, tutanaklara da girdi şimdi: 3 kişiye... Tabii ki Hasan Bey’i ben sabaha kadar dinlerim ama “3 kişiye söz verip cevap verelim.” dedik. Sayın Bakanım, Hasan Bey’i de dinleyelim mi yoksa...

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANİ ABDULKADİR URALOĞLU – Takdir sizde.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Tuncay Bey’i kırmayalım yani bu Allah’ın emri değil ama Hasan Vekilim, siz zaten tecrübeli bir Vekilimizsiniz, rica ediyorum, ben de Başkanlık olarak yani Başkanlık olarak demiyorum, bir arkadaşınız olarak, meseleleri kişiselleştirmeyelim. Ya, bir soru soruyoruz. Soru sorun yani... Neyse, ben arada konuşurum.

Buyurun Hasan Bey.

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, size de teşekkür ediyorum, öncelikle hoş geldiniz.

Ben, tabii daha az deneyimli bir vekil olarak, hani tecrübeli bir vekili olarak Başkanım ifade etti ama... Öncelikle dijital dönüşümün üssel bir tırmanışı olduğunu hepimiz biliyoruz. 2030 yılında LEO teknolojisiyle faaliyete geçmesi beklenen 50 bin uydu, chatGPT’yle yüzde 19 yapay zekâ modellerinden etkilenecek meslek oranı, bu meslek oranlarının da içerisinde yüzde 50 görev tanımının yok olması, 2025 yılında dünyaya bağlı cihaz sayısının 27 milyar olması beklenirken... Şimdi, siz bize tabii çok güzel, olumlu yönleriyle bir sunum yapmaya çalıştınız ama TÜSİAD ve TÜBİSAD’ın Türkiye’nin 2’nci yüzyılında dijital eylem önerileri içerisindeki sunumlarından aldığım birkaç değeri sizinle paylaşıcağım, farklıysa da sizin cevaplamanızı rica edeceğim.

Ookla Speedtest Global Index'e göre, Türkiye mobil indirme hızında 70'inci, sabit hat geniş bant hızında 107'nci sırada. Tabii ki en önemli konu 5G. 5G'yle ilgili Türkiye'nin yatırım olarak devam eden, çalışması süren 4 tane ağı olduğunu biliyoruz. Dünyada 132 bin kurulu 5G var ama bizim ülkemizde henüz sıfır 5G var. Dolayısıyla, tüm dünyada dijital hız ve kullanım oranı artarken, dünya hızla 100 megabayt ve üzeri altyapı çalışmalarını hızlandırırken biz bu konuda hangi noktadayız? Bu çok önemli ve bununla ilgili bütçeden ayrılan kaynak, Bakanlığımızın bütçesinden ayrılan kaynak ne durumda?

Türkiye'nin aynı şekilde dijital dünya pazarından ekonomik anlamda aldığı oranlara da değinmek gerekirse; Türkiye'nin ilk 500 firmasına, ilk 1.000 firmasına da baktığımızda Türkiye'nin teknoloji firmalarının ne kadar az olduğunu ve bu konuda ne kadar fazla desteğe ihtiyacı olduklarını da görmek mümkün. Türkiye'nin dünya dijital pazarından aldığı oran binde 1 seviyesinde, Türkiye'nin dünya pazarından aldığı oransa yüzde 1'lere yakın. Dolayısıyla, ikisini orantıladığımızda onda 1'e denk gelen bir pay alıyoruz. Bu konuda Bakanlık ve diğer bakanlıkların dijital dünyayı, dijital sektörü ve firmaları desteklemeye ilgili ne gibi planları var?

Bu karşılaştırma tablolarında tüm dünyayla kıyaslanan konular var. Sayın Başkanımız dedi ya: "Yedi saat internette vakit geçiriyoruz." Bunun bir nedeni de yavaşlık olabilir Başkanım.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – İnşallah öyledir.

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) – Bir başka nedeni de tabii ki çocuklarımızın farklı konulara, spora, sanata ve diğer konulara daha fazla zaman ayırmalarını sağlarsak internet üzerinde geçirecekleri zamanın daha az olacağı kanaatindeyim. Ben özellikle tüm dijital dünyayı ilgilendiren 5G'yle ilgili Bakanlığımızın çalışmaları ne durumda, onu merak ediyorum.

Ek olarak sadece gerçekten de hepimizi üzen bir konu var. Ben de onu dile getirmek zorundayım. Türkiye'nin Filenin Sultanları'nın ekonomi sınıfta on üç saatlik Amerika yolculuğunu yapmalarını siz Bakanım ve Bakanlığımız nasıl değerlendiriyor? Türkiye'nin gururu, Türkiye'nin bayrağını her yerde dalgalandıran dünyanın en iyi takımını, Filenin Sultanları'nı niçin ekonomi klasta götürüyoruz? Bu konuda da sizin düşünceniz özellikle nedir? Merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, şimdi sözü Abdulkadir Uraloğlu Bakanımıza veriyoruz.

Benim bir sorum daha var, ben dijital gündeme bağlı kalıyorum. Sayın Bakanım, bu yapay zekâyla ilgili, Bakanlığın bir çalışması var mı? Bu, bazı mesleklerin sona ereceği, çok sayıda işsiz ortaya çıkacağı ve ses, görüntü kopyalamanın çok gündemde olduğu, çok tartışıldığı bir alanda yapay zekâyla ilgili Bakanlığımızın çalışmaları nedir? Bu soru da benim olsun.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle şunu söylemek isterim: Davetiniz üzerine hiç çekinmeden, hiç tereddüt etmeden huzurunuzdayız. Onun için, burada sorulacak olan sorular, gündeme gelecek olan konular, bununla ilgili -ben girişte de söyledim- bildiğimizi burada cevaplarız, bilmediğimizi de size iletiriz. Ama gerçekten üslup olarak bazı yaklaşımların bizi rahatsız ettiğini söylemek isterim. "Biz bunu yapsaydık alçaktık." Tamam, o zaman biz yaptık, demek alçak biziz. Bu hiç yakışmadı. Bunu mutlaka söylemek isterim.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Dijital kötüsünüz. Vallahi yüreğimdekini söyledim, daha ağır şeyler söylemedim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Her doğru her yerde söylenmez Tuncay Vekilim, siz tecrübelisiniz.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Bunu ben kesinlikle kabul etmiyorum ama her türlü eleştiriye de, her türlü bu anlamdaki siteme de açık olduğumuzu söylemek isterim.

Şimdi, ben bir de şunu söyleyeyim: Tabii, siz kapımıza geldiniz. Demek orada bir eksiklik var. Tamam işte, biz şimdi sizin kapınıza geldik. Huzurunuzdayız, ne diyorsanız biz dinliyoruz, dinlemeye de hazırız ve not ettim soruları, ben hepsine cevap vermeye çalışacağım gerçekten.

Öncelikle Okan Bey’in bahsettiği... ben şunu söylemek isterim: Sayın Vekilim, sizlere dönen soru önergelerinin tamamını okurum. Yani oradan gelen, “Strateji Başkanlığı” dediniz ya, onu ben okudum, biliyorum. Sizden gelen, Sayın Meclisimizden, milletvekillerimizden gelen hiçbir soruya benim bilgim olmaksızın cevap verilmez, mutlaka okurum. Şimdi, oradaki konu şu: Böyle bir röportaj yaptık ve bizim elimizdeki sayıları paylaştık İsrail’le gemi veya ticaret konusunda. Bu röportajdan sonra biz, bazı ilave sorunlar üzerine Ticaret Bakanımızla bir araya geldik ve Ticaret Bakanımızla yaptığımız istişare üzerine bizim verdiğimiz bazı bilgilerin tam da yerine oturmadığını, tam da oradaki ilişkileri anlamlandırmadığını görmüş olduk. Neydi onlar? Esasında çokça paylaşıldı ama ben de söylemek isterim müsaadenizle. Bir kere, İsrail’e gönderilen yani yapılan ticaretle ilgili, orada Filistinlilere giden neydi, gitmeyen neydi? Bir de Refah Sınır Kapısı’ndan yapılabilenler, doğrudan İsrail limanlarından, sınır kapılarından yapılabilenler. Dolayısıyla orada çok ciddi bir bilgi kirliliği oluştu gerçekten. Ben de bu röportaj ve devamındaki Ticaret Bakanımızla görüşmemiz üzerine detaylara daha vâkıf olma imkânına sahip oldum. Bunun üzerine şöyle bir karar aldık: Tam hemen o röportajdan sonraki günlerdi, çünkü sizin soru önergeniz daha sonraydı. Tarihlerini şimdi arkadaşlar getirdi, sizin soru önergenizin verildiği tarih 16 Ocak, 16 Ocakta siz sormuşsunuz. Onun üzerine biz o zaman bunun içeriğini bilmediğimiz için, mümkün olduğu kadar bütün bu soru önergelerini biz Ticaret Bakanlığımıza yönlendirelim, Ticaret Bakanlığının bizden istediği bilgileri ona verelim ve oradan cevaplınsın... Bütün mantık budur, yoksa başka bir şeyi gizlemek asla değildi. Zaten orada bazı şeyleri paylaştık ama konuyu sürekli soru-cevap şekline getirmemek için de böyle bir yöntem izlediğimizi söylemek isterim. Yoksa sizden gelen -altını çizerek söylüyorum- her türlü soru önergesini ben mutlaka okurum, onu özellikle söyleyeyim.

OKAN KONURALP (Ankara) – Çok özür dilerim.

Bakın, sözünüzü kesmek niyetinde söylemiyorum, ben İsrail’e hangi malların satıldığını sormadım size. Tam da işte dediğiniz gibi, bu vermiş olduğunuz açıklama bile bir yanıt olarak verilebilirdi bir milletvekiline, anlatabiliyor muyum?

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Doğru diyorsunuz, bunu da söyleyebilirdik, haklısınız. Hani biz böyle konuştuk, tam bu cevabı yazabilirdik, o da bizim eksikliğimiz olsun Sayın Vekilim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Bu öz güvenli cevaplarınız için teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım. Bu tavrı önemli buluyoruz. Yani biz aynı şekilde düşünmek zorunda değiliz, zaten farklı partilerde siyaset yapıyoruz, bu parantezi açmak durumundayım, burada mesele gerçekten Türkiye’nin meseleleri yani.

Teşekkür ediyoruz bu güzel cevaplar, iyi niyetli cevaplar için.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Şimdi, Türk Hava Yollarında voleybol takımının seyahatıyla ilgili, işin açıkçası biz de bu sosyal mecralarından bilgi sahibi olduk veya haber kaynaklarından bilgi sahibi olduk. Onun üzerine Türk Hava Yolları Yönetim Kurulu

Başkanıyla ben konuştum ”Ne oldu da böyle oldu?” Şunu söyledi: “Burası Amerika uçuşu, yaklaşık on üç saatlik bir uçuş. Bize on gün önce haber verdiler, tam on gün önce. On gün önce özel bir uçak ya da özel bir sefer ilave etmeksizin bunu çözme şansımız yoktu maalesef.” Tam söylediği budur ve aynı şekilde, dönüşü çözme noktasında da artık uçak değiştirip de büyük gövdeli... “Çünkü her uçakta ‘business’ uçabilecek yolcu sayısı var ve satılmış biletler var. Maalesef bizim geç haberimiz olmasından dolayı çözemedik.” dedi. Şimdi, aynı Türk Hava Yolları, milyonlarca dolarlık -ya da ne diyelim- yüz binlerce dolarlık -yanlış söylemeyeyim- sponsorluk anlaşmaları var bizim spor kulüplerimizle, millî takımlarımızla, daha çok spor kulüpleri değil millî takımlarımızla. Dolayısıyla böyle bir yaklaşımda olan bir kurum bunu esirgemeyecektir ama orada iletişimde -tam da işte konuşuyoruz- demek ki çok doğru noktada olmamız maalesef, bunu çok açıklıkla söyleyebilirim. Dönüşlerini inşallah “business” olarak organize etmeye çalışıyoruz.

Benim yurt dışı gezimle ilgili sordunuz, soru işareti kalsın, ben cevaplayayım onu ama soruyu şöyle sormanızı ben isterdim: “Arkadaş, neydi, niye gittin, nereye gittin, özel işine mi gittin? Yani gidiş gerekçen neydi? Niye böyle yaptın?” Hani sadece oradaki bir şeyi, özel uçak tarafını öne çıkararak, biraz kamuoyu da bu konuda yönlendirilerek bir gündem oldu. Ben çok açıklıkla size cevap vereyim, ben şimdiye kadar açıklama yapmadım, niye? Ya, kendi mecrasında kamuoyunun tekrar gündemine getirme noktasında çok da şey olmasın diye girmedim ama oradaki gerekçe şuydu Değerli Başkan, değerli milletvekilleri: Uluslararası Ulaştırma Forumu düzenleniyor, her yıl düzenleniyor ve 69 ülke bakan seviyesinde katılıyor buraya. Biz de buraya genel müdürlerimizle, sektördeki paydaşlarımızla katılmayla ilgili bir karar aldık ve bu kararda da bizim Bakanlığa büyük iş yapan firmaların sözleşmelerinde, ilgili firmanın da bir işin sözleşmesinde -31’inci madde, paylaşabilirim sizinle- bu anlamdaki kendi konularıyla ilgili -nedir onlar; ulaştırma konuları- “Ulaştırma konularıyla ilgili gerek yurt içinde gerekse de yurt dışındaki eğitim, sempozyum vesaire gibi masraflar bilabedel olmak üzere taraflarından karşılanır.” şeklinde bir imkân var. Yani burada ne bir uçak kiralaması var ne devletin ilave verdiği bir ücret var; böyle bir imkânla biz dört günlük programı iki günle sınırlandırdık, üç gecelik konaklamayı tek geceyle sınırlandırdık. Ve öncesinde de Romanya Başbakanının ziyareti, Romanya’yla ulaştırma konusunda ciddi ilişkilerimiz var, gece geç vakitte ayrılmalarından dolayı böyle bir uygulamada bulunduk. Tamamen budur; ne kiralama vardır ne ödeme vardır ne de müteahhit firmaya borçlu kalma vardır; çok net söylüyorum.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Hangi şirket öğrenebilir miyiz?

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Ya siz biliyorsunuz, ben genel söyledim çünkü siz isim söylemediniz, ben de söylemeyeyim. Dolayısıyla, bu kadarıyla iktifa etmek isterim. Ama bunun da bu şekilde bilinmesini isterim gerçekten. Konu tamamen bundan ibarettir, ne altında ne üstünde başka hiçbir şey yoktur bunun.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Sayın Bakanım, bu en çok...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Bir dakika...

Vekilim, Bakan Bey herkesi dinledi, şimdi bir dinleyeceğiz, sonra size söz vereceğim.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Ben cevaplamaya devam edeyim müsaade ederseniz.

Trolleşmeyle ilgili Şebnem Hanım’ın da sorusu var. Tabii, burada hem Cumhurbaşkanlığı Dijital Ofisinin yürüttüğü çalışmalar var hem bizim yürüttüğümüz çalışmalar var. İşin açıkçası, dezenformasyonun önüne geçmeye çalışıyoruz. Hani ne kadar başarılıyız? Nispeten başarılıyız ama bir

temsilci atama konusunda -değineceğim- belli tecrübelerle iyi bir noktaya geldiğimizi düşünüyorum. Bu noktada, birazcık daha katetmemiz gereken mesafe olduğunu söyleyebilirim ama yakın takibimizde olduğunu özellikle söyleyeyim.

Tuncay Bey “İsrail bir terör devletidir.” dedi; ben ona bir insan olarak, bir Müslüman olarak, bulunduğu görev nedeniyle kesinlikle katılıyorum ve aynı şekilde kınıyorum. Buradaki en radikal kararları da gerçekten Sayın Cumhurbaşkanımız almıştır ve bu konudaki söylemleri de bizim nerede durduğumuzla ilgili net bir ifadedir. Müsaade ederseniz, o tarafıyla o kadar iktifa edeyim.

Dijital kötülük noktasında ve depremdeki bantları daraltma noktasında... Bakın, deprem gecesiyle ilgili şöyle bir şey de paylaşayım müsaadenizle: 5 Şubat gecesi -ben Karayolları Genel Müdürüydüm- o gece Karayolları Genel Müdürlüğüne gidiyorum. Gece saat on bir sıralarında -yanlış hatırlamıyorsam- bir kar yağışı uyarısı var, o kar yağışı uyarısından dolayı bütün arkadaşları teyakkuza geçiriyoruz. Nerede o kar yağışı? Konya bölgesinde, Maraş'ta, Niğde'de, Adıyaman'da, nispeten Gaziantep'te, Malatya'da bir kar yağışı bekleniyor. Normalde şubat ayı artık karın çok etkili olacağı bir zaman dilimi değil, arkadaşların bir rehavete düşmemesi için onları uyarıyorum. Sonra, o zamanki AFAD Başkanı Yunus Bey'i "Biz teyakkuzdayız. Siz zaten bu süreçleri yönetiyorsunuz. Hani bir ihtiyaç olursa biz size de döneceğiz." şeklinde arıyorum. Saat 04.17'de bir telefonla da ben uyanıyorum. Ben Ankara'daydım, depremi hissetmedim işin açıkçası ve saat 09.00-09.30 sıralarında ben buradan Adıyaman'a intikal ettim. Yine, o dönem milletvekilimiz olan Abdurrahman Tutdere'yle beraber intikal ettik ve 7,6 şiddetindeki ikinci depremi de biz orada, AFAD binasının içerisinde geçirdik. Bir depremin ne anlama geldiğini, onu bir binanın içerisinde hani bu şekilde de gerçekten maalesef deneyimledik, deneyimledim.

Şimdi, buradaki konu gerçekten bu bant daraltma noktasında... Bakın, bir taraftan gerçekten bant daraltıyoruz, özgürlükleri kısıtlıyoruz eleştirisiyle beraberiz, bir taraftan daraltıyoruz, "Dijital kötülük yapıyorsunuz..." Hani gerçekten nerede olmamız gerekir? Bunu doğru ayarlamamız lazım. Orada birçok dezenformasyon yapılmaya başlandı. Yani, bakın, orada ilk etapta, depremin ilk anda "Kahramanmaraş merkezli" olduğu denildi, hâlbuki yıkımın en çoğu nerede oldu? Hatay'da oldu, değil mi? Onu hemen saatler içerisinde biz anladık ama "Kahramanmaraş" denilince... Dolayısıyla bir dünya bilgi geliyor, siz doğru kaynaktan bilgiyi alarak ancak bilgileniyorsunuz ve kamuoyunu da biz kamu görevlileri olarak, siz siyasetçiler olarak beraberce, ancak bu doğru bilgilerle bilgilendirmemiz gerekir. Dolayısıyla burada dezenformasyon olduğu için bu bant daraltması olmuştur ama hiç kimsenin GSM iletişimiyle ilgili... Eğer telefon ya da bilgisayar internete ulaşabiliyorsa demek ki zaten GSM erişimi de var demektir. Dolayısıyla o anlamda, bir kısıtlamanın olmadığını, insanların bir şekilde mağdur edilmediğini söylemek isterim.

5G konusunda neredeyiz? Biz 4.5G'ye geçmiştik. Niye 4.5G'ye geçmiştik? 4G teknolojisini ilk etapta pahalı bulmuştuk, 4.5G hem biraz daha gelişmiş hem de birazcık daha ekonomik olur düşüncesiyle. Ve çok ciddi bir yatırım yaptık. 3 tane operatörümüzle biz defaatle görüşüyoruz. Arkadaşlarımızla beraber en son iki hafta önce iki saat süreyle bu konularda tartıştık. Buradaki 5G teknolojisine geçiş noktasında -artık 5.5G noktasına da gelmiş durumdayız bir taraftan- yerli ve millî ULAK Baz İstasyonumuzu üretmemize rağmen ölçek ekonomisinden dolayı istediğimiz rekabet ortamını maalesef hâlâ sağlayamadık; onu söyleyeyim ama oradan vazgeçmiş de değiliz, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızla beraber onu mutlaka geliştiriyoruz. Burada doğru zamanda hem geç kalmadan hem de doğru fiyatlandırmayla yurt dışından gelecek ürünleri alma noktasında bir irade ortaya koyuyoruz. Bizim buradaki hedefimiz de önümüzdeki sene, 2025 yılında yani yaklaşık bir yıl sonra ihalesini yapalım, 2026 yılında da biz 5G, 5.5G teknolojisiyle ülkemizi tanıştıralım istiyoruz.

Buradaki aynı soruları ben çok böyle... Mesela, yine, Hasan Öztürk Bey'in de 5G'yle ilgili konusu vardı, onu da bu vesileyle cevaplamış olayım. Dolayısıyla, oradaki süreci böyle yürütmeye çalışıyoruz ama Türkiye'de, mesela, İstanbul Havalimanı'nda eğer sizin telefonunuz uyumluysa 5G teknolojisini deneyimleyebiliyorsunuz ki şu anda Türkiye'deki uyumlu telefon oranının da yüzde 11 olduğunu söylemek isterim. Yani dolayısıyla 5G'ye geçişte bizim sadece sistemimizi değil, elimizdeki cep telefonlarının büyük bir bölümünü de değiştireceğimizi de bilmenizi isterim. Yaklaşık 25 tane üretim tesisinde de 5G'nin test lisanslarını verdik, onlar da kullanılıyor; bu bilgiyi de yine sizlerle paylaşayım.

X konusunda... Tabii, esasında, X'in temsilci atanması noktasında geçmişte bir şirketleri vardı ama size bahsettiğim gibi hiçbir yaptırımımızı uygulamaya yeterli değildi, biz de yaptırım uygulamakta yeterince kudrete, mevzuata sahip değildik. Şimdi, 100 milyon liralık bir şirket kurdular. Dolayısıyla, bizim dediklerimizi artık uygulamak durumundalar. Ciddi bir sermayeleri var ve yine sizlerin düzenlediği, bizlerin yönetmelik olarak düzenlediği yasal mevzuata da artık uymak durumundalar. İnşallah, sizin Komisyonunuza da o temsilciyi biz getiririz -notumuzu aldık- yine sizin sorularınıza en iyi şekilde cevap vermelerini sağlamış oluruz.

Şebnem Hanım'ın yine yüzde 87 ve trolleşmeyle ilgili konusu vardı, onu cevaplamaya çalıştım.

“Yedi saat niye vakit geçiriyoruz?” konusunda Vekilimiz “İnternet hızından mıdır?” diye espri yaptı ya da sistem etti. Yani Türkiye'de maalesef...

MAHMUT ARIKAN (Kayseri) – Sayın Bakanım, özür dilerim, lafını kestim de herkes internet kullanıyor, hızımızı az çok biliyoruz.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Şöyle: Buradaki hız konusunda Türkiye'deki binalara, evlere kadar ulaştırmış olduğumuz internet hizmeti ile abonelikler ya da talep arasında ciddi bir fark olduğunu söylemek isterim. Dolayısıyla, buradaki bazı verilere göre kullanıcı bazına gittiğiniz zaman internet hızının düşük olduğu... Ama gerçekçi verilere göre de biz oraya kadar iletmışiz onu, vatandaş bunun daha fazlasını talep etmeyince bu sıralamalarda işte ona göre farklı, buna göre farklı diyebiliyoruz, rakamları sizlerle paylaşabilirim ama kabaca bunun olduğunu söylemek isterim gerçekten, hani bu noktada bazı istediğimiz kadar... Mesela, bir binanın, eski bir binanın biz kapısına kadar interneti getiriyoruz, fiberle getiriyoruz ama bina içinde artık bakır kablolar var, siz orada ne yaparsanız yapın o internet hızını artıramazsınız, artıramıyoruz da ama burada birazcık daha mesafe katetmemiz elbette gerekir.

Hani bu alçak yörünge, yüksek yörünge, orta yörünge uyduları noktasında biz de bu süreçleri yakından takip ediyoruz; işte, Starlink olsun, diğer uyduları sağlayıcılarının... Ülkemizin de alçak yörünge uydusuyla ilgili izin taleplerinin, ruhsat taleplerinin olduğunu söyleyebilirim. Biz burada gerçekten ülkemizin güvenliğini emniyete almadıkça hiçbirine bir lisans verelim istemiyoruz. Görüşmelerimiz devam ediyor. Belli şartları ortaya koyduk, onlar da belli bir yaklaşım gösterdiler ve ilerleyen zamanda da -çünkü bu teknolojidir- onu da ülkemize kazandıracamız diyebilirim. Bu dünya pazarından aldığımız, genel ticaretten aldığımız pay ile dijital ticaret ya da dijital mecralardan aldığımız pay arasında 10'da 1 civarında bir fark olduğunu söylediniz. Burada Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızla görüşüyoruz, hani beraber neler yapabiliriz, onu da notumuza aldık işin açıkçası.

Yine, yapay zekâ konusunda artık hani herkesin telefonlarının, sesinin taklit edilebildiği bir çağa yaşıyoruz, gerçekten hani bu konuda siber güvenlikle beraber almamız gereken daha birçok önlemin olduğunu söyleyebilirim ama birçok önlemin de alınmış olduğunu yine söyleyeyim. Hani bu anlamda benim telefonumun da Ulaştırma ve Altyapı Bakanı olarak telefonumun da taklit edildiği ve benim numaramdan aranmış gibi bir aramayla karşılaştığımızı da söylemek isterim size; bununla ilgili önlemleri alıyoruz. Her yaşadığımız olay...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Kimi aramışlar Sayın Bakanım? Bu önemli bir konu. Size yapıyorsa bize neler yapılmaz!

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Ya, burada duracağımız nokta şu gerçekten... Yani burada telefonla veya bir mesajla veya e-maile neler paylaşmamız gerektiğine gerçekten dikkat etmemiz lazım. Yani ne dedim ben bakın girişte? Milyonlarca, hatta milyarlarca dolar vererek yaptığımız yatırım bir tane, basit bir bilgisayarla devre dışı bırakılabiliyor yani sonuçta yazılımdır en pahalısı, en kıymetli olan; onun için mutlaka dikkat etmemiz gerekir. Hani o benim adıma arama memleket adına zararlı bir girişim değildi ama ilgisini bulduk, gerekli yaptırımları uyguladık; ben sizi onun detayıyla yormayayım işin açıkçası.

Ben kendi not aldıklarımı açıklamaya çalıştım, hani hiçbir şeyin üzerinden de geçmedim yanlış bakmıyorsam. Aşağı yukarı bu, Sayın Başkanım, arkadaşlarımızın ilave edeceği bir şey varsa ben arkadaşlarıma da söz verebilirim ama dediğim gibi, ben zamandan bağımsız olarak huzurunuzdayım.

Buyurun.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Estağfurullah.

Bu uzayla ilgili çalışmaları da ben de yine, ekstra sormuş olayım Sayın Bakanım. Bu uydunun durumu nedir, en son durumu nedir, Türkiye için bunun anlamı nedir, Bakanlığın uzayla ilgili yaptığı çalışmalarda durum nedir? Bunları da ikinci turda cevaplamanızı rica edeceğim.

Şimdi, Komisyonumuzda misafir olarak bulunan 2 vekilimiz var, Mehmet Bey ile Burak Bey; onların bir söz talebi var. Bu da çok usulden değildi ama biz, yine, vekillerimiz buraya kadar gelmiştir, söz veriyoruz.

Burak Bey, siz önce basmıştınız.

Buyurun.

BURAK DALGIN (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii, bu bilgi çağını yakalamak için de dünyayla rekabet etmek için de internet altyapısı çok önemli. Burada bizim 5 tane iç içe geçen problemimiz var, hepsini de aynı anda çözmek zorundayız. Bir tanesi, internetimiz yavaş; ikincisi, erişilemez; üçüncüsü, pahalı; dördüncüsü, hizmet kalitesi çok düşük ve beşincisi, yasaklarla dolu.

Yavaşlıkla başlayalım, diğer arkadaşlarımız da değindiler. Nisan ayı verilerine göre mobil internet hızında 144 ülke arasında Fas'ın gerisindeyiz, Gürcistan'ın gerisindeyiz, Kosova'nın gerisindeyiz; 71'inci sıradayız. Sabit internette 181 ülke arasında Burkina Faso'nun gerisindeyiz, Seyşeller'in gerisindeyiz.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Sayın Vekilim, kaynak nedir, hangi veriye dayanarak?

BURAK DALGIN (Balıkesir) – Bu Speedtest -sayın vekilimizin de kaynakladığı- geleneksel olarak kullanılan kaynak.

Burkina Faso'nun gerisindeyiz, Seyşeller'in gerisindeyiz, Kongo'nun gerisindeyiz; 113'üncü sıradayız. Zaten bunlar aydan aya çok kısmen değişir ama kabaca, biz mobil internette 65-70 civarında oynarız, sabit hızlı internette de 100 küsurlarda oynarız; bu pek değişen bir şey değil ama daha önemlisi, her iki kriterde de dünya ortalamasının gerisinde bulunuyoruz. Şimdi, yapay zekâ diyoruz, bilgi çağı diyoruz, “Millî Teknoloji Hamlesi” diyoruz; dünyada ilk 100'e giremeyen bir internet hızıyla bunları konuşamayız. Nesnelerin interneti diyoruz, 5G diyoruz; bunları kaldıracak altyapımız yoksa bunlara da varamayız. Sayın Bakanımız “Vatandaş talep etmiyor.” diyor, kusura bakmasın, böyle bir bahane

olamaz; bu altyapıyı düzeltmemiz şart. Altyapı demişken de Çinli Huawei'nin ülkemizin altyapısındaki payı 3'te 2'yi geçti, muhtemelen 4'te 3 mertebelerinde; bu konuyla ilgili de Sayın Bakandan bir değerlendirme almayı ben çok isterim yani birinci büyük maddemiz bu hız.

İkincisi, erişilebilirlik. Depremden iki gün sonra ben Hatay'daydım, Antakya'daydım; sizin de memleketiniz Sayın Başkanım. Oradaki faciayı hep beraber yaşadık, bant daraltmanın etkisini depremlilerle beraber yaşadık; bu kararınızı orada da kınadım, burada da kınıyorum, böyle bir karar asla kabul edilemez. Onun ötesinde konu sadece bant daraltma değildi, cep telefonu şebekesi de doğru düzgün bir şekilde çalışmıyordu, enkaz başında bekleyen arkadaşlarımızla haberleşemedik; insanlar dağlara, tepelere çıktılar telefonda konuşabilmek için. Biz bir deprem ülkesiyiz, Allah korusun, yeni bir facia yaşadığımızda bizim TELEKOM altyapımız bunu kaldıracak durumda mı değil mi, bunu bilmek hepimizin hakkı. Zira, bugün herhangi bir büyükçe şehrimizin merkezine gidin, orada fiber altyapı doğru düzgün bir şekilde çalışmıyor, her vize döneminde KYK yurtlarından şikâyetler yağıyor, eminim, diğer vekillerimize de geliyordur arkadaşlarımızın doğru düzgün internetleri çalışmadığı için.

Otoyollar da Sayın Bakanımıza bağlı, şöyle bir İstanbul'dan Ankara'ya ya da İstanbul'dan İzmir'e gidin, bilhassa yeni yapılan yerlere bakın, oralarda da internetin çekmediğini, WhatsApp konuşmalarınızın kesildiğini, bağlandığınız Zoom'ların kesildiğini göreceksiniz. Bunu çözmek için 560 bin kilometre olduğu söylenen altyapımızın acilen 1 milyon kilometreye çıkması lazım. Bu konuda da bilhassa şehir merkezlerinde yerel yönetimlerle, büyükşehir belediyeleriyle beraber çalışmak şart. Merkezî yönetimin böyle bir planı var mı? İkinci büyük sorum bu.

Üçüncü sorumuz: Fiyatlar... Şimdi, tabii, Türkiye'de her şey pahalı, internet mi söylüyorsun diyebilirsiniz yani çünkü o kadar her şey pahalı ki internet fiyatları belki sürpriz de gelmiyor ama artık mobil internet faturaları 250-300 liralara, fiber internet faturaları 500 liralara geldi. Bu konularda maliyetleri indirmek lazım çünkü biliyorsunuz ki talimatla fiyat düşmez, maliyetleri indirerek fiyat düşer. Kamunun burada aldığı harçları, vergileri indirmek bir yöntem olabilir diye düşünüyorum.

Dördüncüsü, bu hizmet meselesi... Vatandaşların operatörlerden ciddi şikâyetleri var; faturalardaki şişme, kotalardaki hızlı bitme konuları ciddi şekilde, yaygın şekilde dile getiriliyor fakat burada esas mesele rekabet. 3 tane büyük operatörden 2 tanesi kamunun doğrudan ya da dolaylı etkisi ya da kontrolü altında, Sayın Bakan Yardımcıları da bu şirketlerin yönetim kurullarında oturuyorlar. Sorum şu: Şirket yönetim kurullarında oturan Bakan Yardımcılarının önceliği nedir? Kamu görevleri mi yoksa şirketlere karşı olan sorumlulukları mı? Çünkü bir yönetim kurulu üyesinin Türk Ticaret Kanunu'na göre o şirkete bir sorumluluğu var, şirketin refahını düşünmek zorunda. Bir Bakan Yardımcısının da doğal olarak kamuya sorumluluğu var, kamuyu öncelemek zorunda; burada bir çıkar çatışması olduğu aşikâr.

Beşincisi de hürriyetler... İnternet hürriyetlerine baktığımızda Freedom House Raporu'na göre Türkiye de internet özgür değil ülkeler arasında; Zimbabve'yle, Sudan'la, Bangladeş'le aynı seviyede. Tabii, ben bunu asla kabul etmiyorum, hiçbirimiz için de kabul edilebilir bulmuyorum; Türkiye'nin meselesi hürriyetleri, özgürlükleri genişletmektir. Bütün bu meseleyi entegre bir şekilde çözmemiz lazım, bu konuyla ilgili benim önerim de 5H. 5H nedir? Hızlı, her yerde, hesaplı, hizmet odaklı ve hür internet. Tabii, bunun için en önemli şey bir öncelik meselesi, bu önceliğin Hükûmetiniz tarafından da benimseneceğini ümit ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, teşekkür ederiz.

Önemli sorulardı; bir taraftan özgürlükler, bu Hatay depremi; evet, Sayın Bakanım oradaydı zaten, o zaman gerçekten Hatay’a da geldi, şükranlarımızı sunuyoruz, zor gündeki dayanışma asla unutulmaz fakat dediğiniz doğru hiçbirimizin telefonu çekmedi, bu konuda biz zaten Bakanımıza itirazlarımızı, kritiklerimizi ilettik fakat orada şöyle bir şey de oldu Burak Bey: Mesela, Hatay’da tam o arama kurtarma faaliyetleri devam ederken “Baraj patladı.” diye de bir yalan söylendi ve maalesef çok ciddi bir paniğe, çok ciddi bir dezenformasyona yol açtı. Hani, bunu da belirtmek lazım.

Şimdi, Mehmet Bey’e sözü vereceğim.

Mehmet Tahtasız Bey, buyurun.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Sayın Başkan, çok Kıymetli Bakanımız, milletvekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de gündem dışı biraz sorular soracağım.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Gündem dışı... Vekilim, şunu rica ediyorum.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Mecradan da var efendim.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Vekilim, şunu rica ediyorum: Bakın Vekilim, burada, diğer komisyonlarda olan çok değerli, tecrübeli vekillerimiz var. Şunu rica ediyoruz...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Bakanımızı ilgilendiren konulardan soracağım.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Efendim, bir dakika...

Sadece usul, prensip hatırlatıyorum. Siz bizim vekilimizsiniz, milletimizin oyuyla seçilmişsiniz, ben sizin ne konuşacağımıza... Haddim de değil, tarzım da değil. Sizden ricam, meseleleri kişiselleştirmeden... Bakın, Bakan Bey samimiyetle cevap veriyor yani buraya gelmesini biz önemli buluyoruz, sonra diğer bakanlarımız da gelecek. Eğer biz burada... Dijital gündeme bağlı kalalım, diğer soruları da sorabiliriz ama meseleyi kişiselleştirmeden bunu çok rica ediyorum; Mehmet Bey sizden, lütfen.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Tamam.

Şöyle yapalım: Ben özellikle kadın voleybol takımımıza verdiği cevapla alakalı orada özellikle Türk Hava Yolları ile Voleybol Federasyonu arasında bir yazışma oluyor ve birbirlerine suç atıyorlar, daha sonra Türk Hava Yolları Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Bolat yayınladığı açıklamayı tekrar geri kaldırıyor.

Sayın Bakanımız az önce Almanya gezisiyle alakalı bir açıklama yaptı. Orada etik olmayan konu Sayın Bakanımızın kamu ihalelerinde en çok ihale alan 5 firmadan birinin özel jetiyle gitmesiydi yani bizim bunu etik bulmadığımızı söyleyeyim.

Daha sonra biz... Sayın Bakanım, Sivil Havacılık Genel Müdürü ve bağlı bulunduğu Bakan Yardımcısı Enver İskurt kendi denetiminde olan Türk Hava Yolları uçuşlarında ailesiyle birlikte “business” mı uçuyor, bu konuda araştırma yaptınız mı?

Sayın Bakanıma tekrar soralım: Hava Trafik Kontrolörleri Sendikası tarafından 24-26 Mayıs tarihlerinde uygulanan iş yavaşlatma ya da kendi ifadeleriyle “inisiyatif almadan çalışma eylemi” sonucu kaç hava yolu şirketi etkilendi, bunun hava yolu şirketlerine zararı araştırıldı mı? Bu konuya da bir açıklık getirilirse...

Bakan Yardımcınız Enver İskurt bir şirketten pilotaj eğitimi aldı. Gençlerimizin büyük paralarla aldığı, yaklaşık 90 bin euro olan bu eğitimin ücretini Yardımcınız ödedi mi, ödemedi mi? Bu konuda bilgi verirsiniz... Ve aynı Bakan Yardımcınızın aldığı bu hizmetten gençlerimizi de yararlandıracak mısınız? Bunu çok merak ediyoruz.

Dijital çağda yaşarken Ajet'in uçuşa başladığı günden beri binlerce şikâyetle konu olan biletleme sistemindeki sorunlar ne zaman çözülecek? Ajet'in sistemini yaptırdığı firma neye göre seçildi? Türk Hava Yollarının yıllardır başarıyla kullandığı sistem seçilmeyip risk alınarak uçuşa yeni başlamış bir şirketin yeni bir uçuş sistemine mahkûm edilmesi neden ve bu iş ihaleyle mi verildi, yoksa bu konuya müdahil oldunuz mu? Ajet'le ilgili şikâyetler için yapılacak işleri sıralarsanız, söylerseniz seviniriz.

Bir de özellikle dijital mecralarda -benim ilim Çorum'da 759 köyümüz var- "Biz şimdi dijital çağda yaşıyoruz." diyoruz ama maalesef Türkiye'de köylerimizin yüzde 60'ında internet yok, telefon erişimi yok yani biz bunları ne zaman çözeceğiz, uyduya bağlı olarak insanlar ne zaman daha uygun şartlarda internet kullanacak ve daha rahat internete erişim sağlayacak? Bunu çok merak ediyoruz.

Bir de seçim öncesi Samsun'da bir açıklama yaptınız, "Çorum-Delice Yüksek Hızlı Tren Projesi'nin 2024 yılında ihalesini yapacağız ve 2029 yılında da bu hızlı tren hattı hayata geçecek." diye söz verdiniz ama 2024'ün 6'ncı ayına yaklaştığımız şu günlerde hâlâ ihalesi yapılmadı ve 2029'da... Sizden daha önceki Bakanların söz verdiği hızlı trene 2023 yılında biz binecektik ama maalesef hızlı trene biz hâlâ ulaşmış değiliz. Verdiğim soru önergesinde de ihale tarihini vermediniz ve sadece 2029'da hızlı trene kavuşacağımızı söylüyorsunuz; bu gerçekleşecek mi? Bunu çok merak ediyor Çorum halkı.

Bir de 1945 yılında planlanan ve bizim de seçim öncesi beyannamemizde yer alan Samsun Limanı ile Mersin Limanı'nı buluşturacak, Anadolu'nun kalkınma projesi olan demir ağlarla örecektir miyiz? İş insanlarımızın 10 bin dolara ürettiği ürüne 10 bin dolar nakliye vermek zorunda kalan Çorum, Amasya, Tokat, Kırıkkale, Ankara, Çankırı, Aksaray; bu bölgedeki iş insanlarımızın, üreten insanlarımızın bu sorunu çözülecek mi, bununla alakalı bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Mehmet Bey'e teşekkür ederiz.

Şimdi, Lütfiye Selva Çam Vekilime söz veriyorum.

Buyurun Başkanım.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de Bakanımıza verdiği bilgilerden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Birkaç soruma zaten cevap verdiniz, özellikle dijital itibarsızlaştırma ve 5G'yle ilgili olan sorulara cevap buldum.

Dijital okuryazarlıkla ilgili olarak BTK'nin bir çalışması olduğunu biliyorum, bununla ilgili bir detay verebilirseniz çok memnun olurum.

Diğer bir konu, yapay zekâ. Türkiye girişimcilerinde ve "start-up"larda yüzde kaç yapay zekâ kullanıyor, bununla ilgili bir bilgi var mı ve kamu teşviklerinde, hibelerde yapay zekâyı desteklemek için herhangi bir çalışma var mıdır?

Diğer bir konu, afet risk yönetimi açısından Bakanlığınız çok önemli bir yer teşkil ediyor. Türkiye'nin haberleşme altyapısı olası depremler için hangi risk faktörleriyle mücadele edecek konumda?

Bir diğer konu, ulaştırmanın alanı belki şu anda dijital mecraların alanı değil ama üst ölçekli ulaşım master planları olduğu gibi akıllı ulaşım master planları var mı Bakanlığınızın?

Uygulama ölçeği değişen bu dijital planlar yerel yönetimlerle iş birliği içinde hazırlanıyor mu? Bunu da öğrenebilirsek çok memnun olurum.

Bir diğerk konu Türkiye’de araç sahibi olma hızı nüfus artışı hızından daha fazla. Türkiye, mikromobilité kültürüne hazır mı? Bunun yurt dışında örneklerini görebiliyoruz, bu da ayrı bir tartışma konusu tabii. Bireysel araç paylaşım sisteminin neresindeyiz?

Son soru olarak da X’in temsilcilik açması çok önemli bir adımdı. Yaşanılan hukuki süreçlerin hızlandırılması için dijital haberleşme hukuku hakkında ilgili bakanlıklarımızın çalışması var mı?

Teşekkür ediyorum katılımınızdan dolayı da ayrıca.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Son sorularıydı galiba vekillerimizin.

Şimdi sözü Sayın Bakanımıza iletıyoruz.

Buyurun Sayın Bakanım.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Şimdi, daha önce cevapladığım soruları ya da konuları müsaade ederseniz tekerrüre girmek için cevaplamayayım. Özellikle internet hızları ve erişimi noktasında cevaplamıştık onları. Huawei’in Türkiye’de üçte 2 değil ama yüzde 50’ye yakın bir altyapıya sahip olduğunu söyleyebilirim. Hani biraz önce bahsettim, ölçek ekonomisi ama kendi millî araçlarımızı da geliştirme gayreti içerisindeyiz.

Depremdeki GSM haberleşmesi noktasında... Şimdi ülkemizde bir yapı stoku var maalesef, şunu istiyoruz: Şu ortamda hepimiz en iyi şekilde internete ulaşalım, GSM’le konuşalım ama baz istasyonu asla bize yakın olmasın. Yani bunu yönetmekte biraz zorlanıyoruz işin açıkçası. Gerçekten baz istasyonlarının büyük bir çoğunluğu binaların üzerinde maalesef. Yıkılan binayla beraber bu baz istasyonları da devre dışı kalıyor, artık hani öncelikle kamu binalarına, açık alanlara kule şeklinde baz istasyonları kurma noktasında bir gayretimiz var; bunu yürüttüğümüz, yaygınlaştırdığımız ölçüde bu noktada birazcık daha iyi noktada, işin açıkçası, olacağız.

Otoyollardaki erişim noktasında Karayolları Genel Müdürlüğümüzün bu anlamdaki baz istasyonlarından aldığı bir ücret var, özellikle tünellerde vesaire. O ücretleri çok çok minimize ederek bu şeyi yaygınlaştırmaya çalışıyoruz, epey bir aşama katettik, yakın takibimizde.

Hani fiyatlar ve rekabet konusunda, 3 tane operatör var, bunların her ne kadar 2 tanesi kamunun da olsa orada yeterince bir rekabet ortamının olduğunu söyleyebilirim ama altyapı sağlayıcısı hâlihazırda TELEKOM’dur ve buradaki gerçek maliyetlerle oluşan fiyatları çok ciddi şekilde baskıladığımızı söylemek isterim. Yani TELEKOM’da bu anlamda hani kendisini kurtaracak bir fiyat elde edildiği zaman asla daha fazlasına da müsaade etmiyoruz.

Ya, bir taraftan gerçekten hürriyetimizi sonuna kadar elbette kullanmamız lazım bir diğerinin hürriyetini, özgürlüğünü kısıtlamayacak şekilde ama Sayın Başkanım, sizin de söylediğiniz gibi “Hatay’da baraj patladı(!)” Yakın takip ettik onu. Peki, oradaki enkazı ve o lokasyonu terk edip saatlerce dönmeyen kurtarma ekiplerinin hesabını kimden soracağız biz? Hani bunun hiçbir yaptırımı olmayacak mı? Hani bunu da mutlaka göz önünde bulundurmamız gerekir.

Voleybol takımıyla ilgili konuyu ben cevapladım.

Hani buradaki diğerk Bakan Yardımcımızla ilgili konular daha önce gündeme geldi. Burada tamamen yapılabilecek indirimler de yapılarak kendisi tarafından ödenmiş olan bedellerin olduğunu söyleyebilirim.

Hava trafik kontrolörlerinin bazı talepleri var. O talepleri de şudur, hani biliyorsunuzdur: Onların bazı haklarının verilmesi noktasında talepleri var. Biz de onları konuşuyoruz, Grup Başkanı Abdullah Bey’le de bu konuyu konuştuk. Hani onların haklı olan bazı talepleri var, onları karşılamaya çalışıyoruz

ama kendileri kanunsuz da bir şey yapmıyor, onu söylemek isterim. Bütün kuralları tam olarak uyguladıkları zaman da bazı gecikmeler yaşanabiliyor. Geçen sene oldu ama çok ciddi bir ekonomik kayıp olmadığını söyleyebilirim ama takip ediyoruz. Eğer daha üst perdeden uygulanacak olursa belli kayıplar olabilir. Bizim hem bu anlamdaki hukuki yaptırımlarımızı hem de onların bazı haklı taleplerini karşılama noktasında süreci yürüttüğümüzü söylemek isterim.

AJet tamamen yeni bir yapılanma, Türk Hava Yollarından tamamen ayrıldı, AnadoluJetle artık ilgisi kalmadı ama hâlâ uçaklarında ve bazı etiketlerde görüyoruz onu, bir süreç. Bu uçağın boyanması günlerce, aylarca zaman alabiliyor. Ondan dolayı biraz gecikme var ama gerçekten daha alt seviyede rekabet edebilecek bir şirket oluşturulma adına verilmiş olan bir karardır. Belli aksaklıkların olduğunu biliyorum orada CIP’lerin kullanılmasından bazı uçuş noktalarında olmamalarına kadar. Bunda da iyileştirmeler yapıyoruz, bu da yine takibimizde.

İnternet ve GSM erişimi noktasında yüzde 60’larda Sayın Mehmet Vekilimizin söylediği. Tabii, genel olarak baktığımız zaman bizim, nüfusun yüzde 96’larına ulaştığımızı söyleyebilirim ama özellikle pandemiden sonra köylerdeki yaşamın, evden çalışmanın daha yaygınlaşması sonucunda bazı lokasyonlarda sıkıntı olduğunu biliyorum. Ama sizlere gelen özellikle “Bizim köyde ya da benim mahallemde cep telefonu çekmiyor.”dan da şunu mutlaka değerlendirmemiz lazım: Eğer 3 operatörden bir tanesi yerleşimi kapsıyorsa orası kapsama alanındadır yani orayı birinci derecede önceliklerimize koymadığımızı söyleyebilirim yani oradaki vatandaşımızın uygun operatöre ilk etapta yönlmesi lazım ama hepsinin de gerek kendi görevleri gerekse evrensel kapsamında birçok yaptığımız iş var, bunu da yaygınlaştırıyoruz ama hiç ulaşamayan yerleri birinci derecede önceliklendirdiğimizi söylemek isterim.

Delice-Çorum Hızlı Tren Hattı... Esasında bu soruyu bir sonraki soruyla birleştirerek cevaplayayım; hani Samsun Limanı’nın Mersin’e ulaşmasıyla ilgili... Bizim şu anda yaklaşık 14 bin kilometre demir yolu hattımız var. 2053 vizyonunda bu 28 bin-29 bin kilometredir ama kısa vadede özellikle 2030’a kadar lojistik merkezleri ve limanları birbirine bağlamaya çalışıyoruz. Bakın, Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep Yüksek Hızlı Tren Hattı’nı yapıyoruz, Karaman-Ulukışla arasını yapıyoruz, Ulukışla ile Yenice arasının ihale sürecini gündemimize aldık, onu takip ediyoruz. Arada kalan, eksik olan, mesela, yine, Kayseri’den aşağıya inen mevcut bir hat var, onun kapasitesinin geliştirilmesi noktasında gayret ediyoruz ama Samsun-Kalın arasındaki mevcut hattı iyileştirdik, kapasiteyi ciddi artırdık ama oradaki nihai hedefimizin de Delice’den Çorum ve oradan, Merzifon’dan Samsun’a incek olan hızlı tren hattıyla hattı tam tekamül ettireceğimizi söyleyebilirim ve onun da inşallah ihalesini bu sene yapacağız. Dış kredili olacak bir ihaledir. Oluşmuş olan piyasa şartlarına göre keşfini güncelliyoruz. Geçen akşam bunu konuştuğumuzu söyleyebilirim size. Dolayısıyla hani eğer bir aksilik olmazsa önümüzdeki ay ihalesini yapabilir durumda oluruz.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Tasarruf tedbirlerine takılmaz inşallah.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Şöyle: Bu dış kredili olacağı için, zaten üç senelik bir tasarruf tedbiri süreci var ya, zaten burada geri ödeme de üç senede başlamayacağı için etkilemeyecek ama ya, buradaki tasarruf ve verimlilik tarafını beraber konuşursak bizim bazı -ya da “bazı” demeyelim- önemli projelerimizde hiç durmadığımızı, tersine, biraz hızlandırdığımızı da inşallah göreceksiniz. Zamana tahammülü olan, ikincil derecede olanlarla ilgili bunları biz uygulayacağız. Dediğim gibi, Çorum Delice de bunlardan bir tanesidir.

Bu, dijital okuryazarlık konusunda yani Millî Eğitim Bakanlığıyla da biz görüşüyoruz. Bunu, Bilgi Teknolojileri Kurumumuzun “BTK Akademi” diye bir çalışması var, oradaki 2 milyon civarında bir takipçisinin, kullanıcısının olduğunu söylemek isterim ama daha çok Millî Eğitim Bakanlığıyla

konuşuyoruz. Yine, yapay zekâ kullanım oranları, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıyla burada paslaşıyoruz ama bunlar artık ülkemizin gerçekleri. Oran olarak hemen veremeyeceğim size ama bilahare o bilgiyi de paylaşabiliriz.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Belki şu olabilir Sayın Bakanım: Siz Komisyonumuzu Bakanlığınıza davet edersiniz, bir kahve içilir ve BTK'nin yaptığı çalışmalar ve diğer kurumların yaptığı çalışmalar, özellikle uzayla ilgili çalışmalarda ve bu konularda da bir aydınlatmada belki bulunabilirsiniz.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Eyvallah, ben şimdiden, hemen...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Biz kendimizi davet ettirmiş gibi olduk ama...

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Hayhay, sizin uygun göreceğiniz bir zaman içerisinde biz hem burada biraz belki eksik bıraktıklarımızı ya da yeni gelişmeleri sizlerle paylaşmaya hazırız. Eyvallah, notumuzu aldık Sayın Başkanım.

Afet risk yönetimi, biraz önce, baz istasyonlarıyla beraber onu konuşmaya... Tabii, Türkiye... Hani benim kamuda 35'inci yılım -bu görevden öncesi Karayollarında- nerede bir afet varsa hep oranın üzerinde olduk; yangından, selden, heyelandan depreme kadar. AFAD yapılanmasının Türkiye'ye çok şey kattığını söylemek isterim kesinlikle. Bir kere bir muhatabınız var, bütün kurumların o afet durumundaki otoritesidir, herkes onun şemsiyesinin altına girer ve çok güzel işler yaptığını söyleyebilirim. Daha iyisi elbette mümkün, her geçen gün her yaşanan olay bunun üzerine değer katıyor, yeni tecrübe katıyor. "TAMP" dediğimiz Türkiye Afet Müdahale Planı hayata geçti. Her kurumun sorumlulukları var, gerçekten hepsi onları yerine getirmeye çalışıyor ve ciddi aşama katettiğimizi söylemek isterim.

Akıllı ulaşım master planı noktasında, tabii, hani biz artık beş yılı, on yılı, elli yılı planlayabilen bir ülkeyiz, çok şükür. Bu anlamda da akıllı ulaşım da özellikle çok pahalı yatırımlar yapıyoruz, o pahalı yatırımları mutlaka tam kapasite kullanabilmemiz lazım. Dijitalleşme ve akıllı ulaştırma sistemleri de bunun çok göbeğinde olan bir durumdur, çalışmadır. Bununla ilgili gerek mevcut fiber ağımız gerekse yeni tesis edeceğimiz fiber ağlarla beraber kara yollarındaki akıllı ulaşım sistemlerini oluşturmaya başladık. Hasdal ile havalimanı arasında 30 kilometrelik bir kesimde, öncelikle, aracın yolla, araçların birbiriyle ve belli merkezlerle haberleşmesini inşallah sağlamış olacağız ve bunu da ülkemizde yaygınlaştırmış olacağız.

Araç sahipliği konusunda Avrupa ülkelerine göre, hâlen dörtte 1 oranında -belki üçte 1 ama- o seviyede olduğumuz, binek araçla ilgili özellikle... Dolayısıyla ülkemiz geliştikçe bunun da daha artacağını söylemek isterim. Dolayısıyla onu da yönetmek lazım ama mutlaka mikromobilité ve araç paylaşımı konusunda da bazı yasal düzenlemeler yaptık. Onların hayata geçirilmesiyle ilgili ülkemiz coğrafyasının müsaade ettiği kadar onları da hayata geçirmek istiyoruz. Yani şunun farkındayız, onu bilmenizi isterim: İnşa etme ile imar etmek gerçekten tam aynı şeyler değil ama mutlaka birbirini tamamlayıcı şeyler. İnşa, bildiğimiz şu binanın demiridir, çimentosudur, mühendisliğidir ama imar, buranın yaşanabilir hâle getirilmesidir. Mutlaka eş güdüm hâlinde yürütülmesi gerekir ama bizim inşa edip de imar edemediğimiz gerçekten birçok alan var. Artık yeni yaklaşımla biz, bunu da imar etmeye... Mesela, bir gökdelen yaklaşımı bir Amerikalı için çok makul olabilir ama bizim toplumumuz için -ne bileyim- birazcık daha müstakil yapılar daha makul olabilir. Yani, bunu da bir taraftan yönetme içerisinde olduğumuzu söylemek isterim. Bu konuda "Jan Gehl" diye bir kişinin yazdığı güncel bir kitabı da okuduğumu söylemek isterim, ODTÜ'deki çok güzel bir hocamız Türkçeye tercüme etmiş onu. Hani kentler nasıl daha yaşanabilir hâle getirilir? Dünyanın bazı noktalarındaki otoyolların

kaldırılarak... Mesela onu deneyimliyoruz. Bazen şu gündeminize gelir: “Yeni yollar trafiği artırır.” yaklaşımı var. Ne kadar doğru, tartışılması gereken bir konudur ama bazı mevcut otoyolların kaldırılarak oraların yaşam, yürüyüş, işte, bisiklet ve mikromobiliteye ayrıldığında trafiğin çok da sıkışmadığını, tersine rahatladığını görebiliyoruz ama her ülkenin, her şehrin mutlaka kendi özellikleri de var, bunlara da dikkat ederek biz de işimizi yapmaya gayret ediyoruz.

Ben teşekkür ediyorum tekrar.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Tabii ki buyurun, son söz olarak.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Efendim, çok teşekkür ediyoruz katıldığınız için, katkı sunduğunuz için.

AFAD, deprem bölgesindeki bant daraltma, teknik yanıtlar konusunda yetersizlik gördük ancak iyi niyetiniz, geleceğe dönük sözleriniz bizi umutlandırdı. Otuz beş yıllık birikiminizin, bu, Türkiye’nin birikmiş sorunlarını çözme konusunda katkı sunacağına inanıyoruz. Yardım etmemiz gereken, destek olmamız gereken bir yer olursa biz buradayız; bu ülke için varız, hep beraber ülkemiz için ne yapmamız gerekiyorsa onu yaparız.

Teşekkür ediyoruz geldiğiniz için, sağ olun efendim.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANİ ABDULKADİR URALOĞLU – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet, biz de Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Kapatmadan önce, çok önemli bir toplantı yaptığımızı belirtmek isterim. Burada örtülü biçimde gündeme geldi ama bunu bir ima yollu olmaktan çıkarıp açıkça belirtmek lazım: Komisyonumuz sadece TikTok’la ilgili ya da X’le ilgili konuları kritik etmemektedir. Komisyonumuz topyekûn gerçekten dijital mecralarla ilgili tüm konuları başından sonuna ele almaktadır, irdelemektedir. Burada TikTok’un gündeme gelmesi... Siyaset halkla yapılmaktadır; halkın, sokağın TikTok’a karşı çok ciddi bir eleştirisi vardır. Dedğim gibi, bırakın yerli ve milli değerleri, ananeyi, geleneği, örfü, dini burada evrensel değerlerle bile bağdaşmayan uygulamalar vardır. Bu gerçek hayatta nasıl ki sakildir, doğru değildir, dijitalde de doğru değildir; bunu belirtmek isterim.

Bu Türk kadın voleybol takımıyla ilgili... Tabii, Türkiye’nin gururu olan bir takım, kızlarımız ve rol model olan kardeşlerimiz, onunla ilgili ben Abdulkadir Bey’in sözüne çok katılıyorum. Türkiye’de işlerin hep böyle son dakikada yapıldığını yani denizi geçip derede boğulma durumunun olduğunu -bizim yaptığımız işlerle de ilgili- bu işlerin iletişiminin doğru yapılması gerektiğini çok önemli önemli görüyorum ve kadın voleybol takımımızın Türkiye’nin gururu, umudu olduğunu bir kez daha belirtmek istiyorum; kayıtlara girsin.

Bu İsrail terör devletinin en son o ki... Şimdi Okan Konuralp Vekilim bana mesaj attı “Al işte sana oksimoron.” Yani bir taraftan uzayı konuşurken diğer taraftan hızlı trene geçmiş olmak ya da başka bir konuyu konuşmak hakikaten, bu da işte, hayatın gerçekleri, bunu da görmek gerekiyor. İsrail’in Refah’ta yaptığı bir insanlık suçudur. İsrail bir terör devletidir ve gerçekten, bu konuda milletçe biz hep beraber aynı kanaatteyiz ve Sayın Bakanım, şu konuda bir ricamız var sizden: Dijital mecralarda din düşmanlığı konusunda, cinsiyetsizleştirme konusunda, aile değerlerine yapılan saldırı karşısında ve bu mahremiyetin tamamen kaldırılması ve itibar suikastinin yapılması konusunda Bakanlığınızın ve BTK’nin daha yakından konuları takip ettiğini biliyoruz ama bu konular tüm dünyada tartışılıyor, Türkiye’de de çok tartışılıyor. Türkiye’de maalesef mesele hep farklı bir pencereden ele alınıyor. Bugünkü toplantının da lütfen ama lütfen dijital gündemle bağlı olarak... Gazeteci arkadaşlar burada,

televizyoncular burada, biz onlara tabii ki gündem önerisinde bulunamayız, biz tabii ki onlara haber önerisinde bulunamayız ama rica ediyoruz, şu dijital bağımlılık meselesini bir tartışalım, yapay zekâyı ilgili konuları lütfen gündeme alalım. Aksi takdirde, böyle biraz politik magazine savrulduğumuzda o zaman gündemi de konuşmıyoruz. Ondan sonra, burada çok önemli sorular soruldu, internet ücreti, erişim, hız ve diğer konularla ilgili bunların -tekrar gündeme gelmişti- bir kez daha kayda alınmasını istiyorum.

Son sözü...

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – İki konu eksik kaldı. Hani...

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Tabii, buyurun Sayın Bakanım.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Bir tanesi, "6A" demiştiniz Sayın Başkanım, "6A" uydusu demiştiniz.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Evet.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANI ABDULKADİR URALOĞLU – Onunla ilgili -ben atladım onu- şimdi konuşurken, notları kontrol ederken gördüm, o bilgiyi sizlere vereyim. Uyduya bizim niye ihtiyacımız var? Öncelikle kendi haberleşmemiz için. Birinci derecede mutlaka güvenlik noktasındaki haberleşmemiz; ikinci derecedeki de diğer sivil haberleşmemiz, işte, medyanın veya televizyon haberleşme kanallarının bu imkâna kavuşması için. Biz şimdiye kadar hep yabancı uyduları gönderdik. Her ne kadar bir dünya önlem almışsanız da gerçekten kendimizi ne kadar güvende hissedebiliyorduk? Yani, nispeten. Şu anda bizim yüksek yörüngede 5 tane haberleşme uydumuz var, 4 tane de -yanlış hatırlamıyorsam- gözlem uydusu var; bunlarla, "gözlem" in zaten ismi üzerinde, onu sağlıyor.

Diğer taraftan, bizim öncelikle kendi ihtiyacımızı millî ve yerli olarak sağlamamız adına, 2005 yılında başlatılmış, 2014 yılında biraz ete kemiğe bürünmüş... Bakın, biz 3A'yı, 4A'yı, 4B'yi, 5A'yı, 5B'yi üretirken TÜRK SAT'ın mühendislerini bu üretim aşamalarına hep kattık, eğitim aşamalarına hep kattık ve çok şükür, bunu yapabilecek mühendisler yetiştirdik -TÜRK SAT'tan arkadaşlarımız var, ASELSAN'dan var, TUSAŞ'tan arkadaşlarımız var- ve biz bir uyduyu üretebildik. Yerlilik oranının yüzde 90'a yakın olduğunu söyleyebilirim. En kıymetlisi yazılımdır ve Türk yazılımcıların bunu programladığını, yazdığını söyleyebilirim. Bir, biz artık, bir kere, kendimizi daha güvende hissedeceğiz; iki, bu uyduyla beraber dünyada 10 uydu üreten ülkeden biri olduk; artık bunu satacağız, pazarlayabileceğiz. Aynı zamanda, şu andaki 5 uydumuzla, biz, dünyadaki 3,5 milyar insana ulaşabiliyoruz; 6A'yla beraber bunu 5 milyara çıkaracağız. Ne ilave ediyoruz? Hindistan'ı, Malezya'yı, Endonezya'yı ve yanlış hatırlamıyorsam Tayland'ı ilave ediyoruz. Bununla beraber bu hizmeti de oralara satmış olacağız.

Şunu da söylemek isterim: Hani, ben görevim gereği gerçekten birçok ülkeye gidiyorum. Yani, özellikle Afrika'da, Orta Doğu'da, Balkanlarda, Orta Asya'da birçok muhatabımın Türkçe anladığını görüyorum; bazıları konuşuyor, bazıları anlıyor, Türk olanlar hariç zaten. Hani, onu sorduğumda, Türk dizilerinden çocukların zaten konuştuğunu, öğrendiğini, kendilerinin de anlayabildiğini söylüyorlar; işte, 6A tam da buna hizmet edecek olan araçlardan bir tanesi. Neredeyiz? İnşallah, önümüzdeki ayın 4'ünde yani Haziranın 4'ünde Amerika'ya gönderiyoruz; 8 ila 14 Temmuz arasında, hava şartlarına bağlı olarak, inşallah, SpaceX'in fırlatma roketinden onu uzaya göndermiş olacağız ama devreye alınması muhtemelen belli testlerden sonra, sene sonunu bulmuş olacak.

Bir de Sayın Başkanım -sizin girdiğiniz- TikTok'la ilgili siz en başında da söylemişsiniz, onunla ilgili de müsaade ederseniz birkaç şey söyleyip tamamlayayım. Şimdi, sosyal mecralarla ilgili, özellikle TikTok konusunda... Ben 3 evladı olan bir babayım yani Anadolu'da yetişmiş olan bir insanım; memleketimle bağlantılarım hiç kopmamıştır, ülkemizin her tarafını gerçekten geziyorum. TikTok'la ilgili akla hayale gelmeyecek, yüksek oranda şikâyetler olduğunu söyleyebilirim hani genel anlamda var ama özellikle TikTok'la ilgili. Benim bir TikTok hesabım var; gerçekten, orada, kendi hesabıma yapılan yorumların dışında çok fazla bir şeye bakamıyorum ya, bu şekilde. Hani, ben, şimdi, bir birey olarak da bir baba olarak da Türkiye'deki bir kamu görevlisi olarak da gerçekten rahatsızlık duyuyorum. Ama buradaki sınırlımın da şu olduğunu söylemek isterim: Siz bize ne kadar yetki verirsiniz; ne kadar talimat, emir verirsiniz biz ancak o kadarını uygulayabiliyoruz ama ben daha fazlasını yapabilmeyi gerçekten isterim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HÜSEYİN YAYMAN – Biz teşekkür ederiz.

Çok değerli vekillerim, yoğun gündeminizden zaman ayırıp geldiğiniz için teşekkür ediyoruz.

Değerli Bakanımıza geldiği için teşekkür ediyoruz. Bu dönemde gelen ilk Bakanımız; dileriz bu, diğer görevlilere de Bakanlarımıza da bir örnek teşkil eder.

Bence bütün konular çok detaylıca görüşüldü, konuşuldu, gök kubbe altında söylenmemiş hiçbir söz yoktur. Tabii ki eksik kalan değerlendirmeler vardır; onları da başka bir toplantıda konuşuruz, mütalaa ederiz.

Çok Değerli Bakanım, çok değerli vekillerim, çok değerli gazeteci arkadaşlar, çok Değerli Komisyonumuzun emekçileri, Meclisimizin çalışanları; Komisyonumuzun görüşülecek başka bir konusu olmadığından Komisyonumuzun bugünkü toplantısını kapatıyorum.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 13.05

